

M. CARMEN RIU DE MARTÍN

Epistolari de Josep Maria López Picó i Marià Manent amb Fidel S. Riu i Dalmau

RESUM

Fidel Riu i Dalmau, desenvolupà una vida cultural molt activa a Manresa durant el primer terç del segle xx. Creà i dirigí dues revistes *Cenacle* (1915-1917) i *Ciutat* (1926-1928), participà en els Jocs Florals de diverses ciutats i cultivà l'interès vers la literatura i les lletres catalanes. La seva afecció li proporcionà l'amistat amb coneguts intel·lectuals i poetes com foren Marià Manent i Josep M. López Picó, amb els quals es cartejà i tractà temes vinculats a l'entorn literari i cultural de Catalunya. L'article recull la correspondència que Manent i López Picó enviaren a Riu.

ABSTRACT

Fidel Riu i Dalmau developed an active cultural life in Manresa city during the first third of the 20th century. He created and directed two magazines, *Cenacle* (1915-1917) and *Ciutat* (1926-1928), he took part in the 'Jocs Florals' (literary contests) from different Catalan localities, and he had a deep interest in the Catalan literature and linguistics. This affection allowed him to start a long-lasting friendship with well-known intellectuals and poets such as Marià Manent and Josep M. López Picó. He kept a personal and literary correspondence up with them related to Catalan cultural projects and events. This article collects the letters which Manent and López Picó sent to Riu.

M. CARMEN RIU DE MARTÍN

Epistolari de Josep Maria López Picó i Marià Manent amb Fidel S. Riu i Dalmau

PRESENTACIÓ

Tot i que en l'actualitat Fidel Riu i Dalmau és un poeta gairebé desconegut i la seva tasca cultural a la ciutat de Manresa avui ha quedat oblidada, surt esmentada l'activitat que portà a terme en l'obra dirigida per Manuel Riu, *Història de la ciutat de Manresa (1900-1950)*¹ i també en el treball de Gemma Bayerrí i Bover, *Fidel Riu i Dalmau*.² Des de ben jove va sentir un interès per la cultura catalana i per la promoció d'una literatura de qualitat, ingredients que el mantingueren actiu com a promotor de diferents activitats culturals d'aquella ciutat fins l'any 1932, en què anà a viure a Barcelona, després de casar-se amb Lourdense Riu i Melet (l'any 1928). Primer visqueren alguns mesos en una fonda del carrer Consell de Cent, fins que trobaren un pis al carrer Diputació 387, principal 2a, on residiren fins acabada la Guerra Civil; llavors es canviaren de domicili i es traslladaren al tercer pis del carrer Bailèn 110. Resseguint els treballs citats es poden conèixer més detalls sobre la seva activitat de joventut, bo i tenint en compte que durant la guerra no ocupà mai cap càrrec polític i havia deixat d'escriure en català feia alguns anys. A la Ciutat Comtal, a causa d'un seguit de contrarietats polítiques, que l'impediren participar activament en la vida social i cultural, deixà d'escriure fins

1. Manuel Riu Riu (Director), *Història de la ciutat de Manresa*, Caixa de Manresa, Manresa, 1991.- 3 vols., vol. 1: p. 23-24, 46; vol. 3: p. 199, 203-205, 225, 235, 242-245, 249-250.

2. Treball inèdit, presentat a la Universitat Autònoma de Barcelona.

al 1950, moment en què una trobada casual amb els seus antics amics Josep M. López-Picó i Octavi Saltor l'animà a reprendre la seva activitat literària. En els primers anys a Barcelona, distanciat del seu entorn manresà, deixà moltes de les seves tasques juvenívoles. Mantenien el contacte amb els amics de joventut i assistia a les tertúlies dels diumenges: primer a l'«Oro del Rhin», després al «Café de las Ramblas» i finalment a la cafeteria «Núria» on —entre altres coses— es parlava de temes manresans des de principis de la postguerra. Si bé estigué apartat dels ambients acadèmics, aquest retrobament amb els amics del passat pels volts dels anys cinquanta, el portà a reiniciar unes relacions i una creació literària. Des de llavors, es reuní amb Josep M. López-Picó, Marià Manent i Felip Graugés —amics que tingueren més sort que ell i saberen trobar un espai dins de l'àmbit de les lletres catalanes— en l'editorial que el Sr. Torrell (de Reus) tenia a l'avinguda de les Corts Catalanes, davant de l'Hotel Ritz.

Cal destacar que tota la seva obra poètica és en català i no va voler signar-la en cap altre idioma. Escrigué també alguna peça de teatre dramàtic, com la titulada «Ànimes vençudes» (1926) que, si bé va ser representada a Manresa, no ha estat mai publicada. Fou un promotor de la nostra cultura i per mitjà de la revista «Cenacle», que ell dirigia i editava, recolzà en l'Ajuntament de Manresa (successives vegades durant els anys 1916-18, llavors presidit pel Sr. Maurici Fius i Palà), la sol·licitud d'una Biblioteca Popular a la ciutat esmentada, cosa que s'aconseguí el 1928. Fou admirador de molts poetes catalans i es relacionà directament i per carta amb alguns d'ells. A la seva biblioteca personal destaca l'obra de Josep Carner (autor llavors molt admirat), i obtingué molts llibres per donació dels seus companys i amics poetes. Tanmateix en les revistes que editava —primer a «Cenacle» i després a «Ciutat» comentà les publicacions d'altres autors i projectà un servei de préstec i intercanvi de llibres (de literatura i cultura no solament catalanes) destinat als socis manresans que per mitjà d'una quota i a través de la revista «Cenacle» volguessin posar-se al corrent de les novetats editorials. La donació d'obres per part d'autors i editors per ser comentades a la revista servia després per a tal finalitat.

Igualment, cal destacar que la major part de la correspondència pertany a la seva etapa de joventut abans de casar-se i anar-se'n a viure a Barcelona. Les cartes posteriors són des de finals dels anys quaranta fins els seixanta, i només se'n conserven algunes escrites pels seus amics Josep M. López-Picó, amb

qui mantingué correspondència fins el 1958; Marià Manent, el qual li escrigué diverses cartes fins a principis dels anys cinquanta, i Octavi Saltor, amb qui es cartejà del 1950 al 1955.

Sabem que signava de vegades els articles amb pseudònims –costum molt propi dels autors de l'època–, però desconeixem tots els que va fer servir. També hem trobat un recull d'articles signats amb el nom de Joan Albert que considerem que poden ser seus per la temàtica i les característiques, encara que no es pot afirmar amb total seguretat. En canvi ens consta que usava el nom de Riudor i amb aquest signà articles redactats en les seves publicacions «Cenacle» i «Ciutat». Pel que fa a I. Armengou, resulta difícil arribar a saber en quin moment el personatge real i amic varen ser suplantats per la ploma de Riu, però sembla que emprà aquest cognom modificat («Armengol») alguna vegada per signar els seus articles en castellà a la revista «Bages» (de l'Institut de Manresa, després de 1950), cosa curiosa, ja que el personatge existí i escrivia en les publicacions de Riu, i en altres. Un pseudònim que va fer servir a la segona època en què escrigué a «Pla de Bages» és el de Which.

ASPECTES BIOGRÀFICS

Fidel Riu i Dalmau (1898-1981), nasqué a Sallent i morí a Sant Llorenç de Morunys. Era fill de Manuel Riu Maura, fuster d'una fàbrica de teixits de Manresa, però visqué en la infantesa a Sallent. Estudià magisteri, i s'examinà a «La Normal» de Barcelona. Treballà alguns anys com a professor al col·legi dels Jesuïtes a Manresa, però no li agradava la docència i preferí desenvolupar altres tasques relacionades amb gestió i comptabilitat.

Sentí des de molt jove un gran interès per la literatura i la poesia, afeccions que cultivà al mateix temps que el periodisme. Alhora participà en moltes activitats culturals de la vida manresana, fet que li permeté conèixer des de jove moltes persones que estaven ocupant, o bé ocuparien amb el temps, un lloc destacat dins del món de la política i de les lletres catalanes. Aquestes activitats el portaren a relacionar-se directament amb personalitats de l'àmbit de la política, i sobretot de la cultura i de les lletres, i també cultivà relacions per mitjà de cartes. De vegades, les cartes que rebé prosseguien una

relació que ja s'havia iniciat gràcies a una trobada prèvia en algun esdeveniment cultural. Cal distingir en aquest epistolari dues grans etapes: 1) la manresana i 2) la barcelonina.

1) La manresana, pròpia de la seva joventut i del període en què es presentava als premis literaris o Jocs Florals, i que també coincideix amb les col·laboracions en diverses revistes, com *Renaixement*, en la qual als anys 1911 i 1912 publicà deu poemes juvenívols: «Lliure i esclau», «Cantars patriòtics», «Mijdia», «Tardoral», «Del captiveri de Maria Stuart» (premiada als Jocs Florals de Sùria el 1911 pel seu to patriòtic i històric), «Himne dels joves», «A trenc de l'aua», «Pluja d'estiu», «Faula que no és d'Isop», «La Seu i Manresa».³ Eren poemes influenciats per l'estètica noucentista.

Guanyà diversos trofeus literaris: i accèssit en els Jocs Florals de Lleida,⁴ Premi Cambra de Comerç per «Crepuscles estètics» (14 de maig de 1913),

3. *Renaixement* (Barcelona, 1911), núm. 22: p. 92, núm. 33: p. 218, núm. 41: p. 320, núm. 57: p. 518; núm. 46: p. en un full separat s'entregà el poema. "Renaixement" (Barcelona, 1912), núm. 66: p. 76, núm. 84: p. 293, núm. 97: p. 459; núm. 106: p. 564, núm. 111: p. 624.

4. *Jocs Florals de Lleida*, Cos d'Adjunts. Arts Gràfiques Sol i Benet, Lleida, 1914, p. 91-92.

Rimes estètiques

LA NIT AL BOSC

Es un misteri el bosc en nit tranquil·la
sota la inmensa volta lluminosa.
Pels arbres corpulents la llum s'enfila;
quan es a dalt sembla restar confosa.

Mostre's com un enorm ull que vigila
El ramejat estany d'aigua blavosa,
fulgura al mig com si fos la pupila
el reflex de la lluna blanquinosa.

Sobre l'estany fileres van passant
de gojes gràcilment sardanejant;
son cos es llum, no més tenen la testa...
L'arbre contempla aqueix rítmic encís
com va oscil·lant per sobre del blau llis
i en parla baix, baixet amb la ginesta.

FESTIVAL GREC

Dintre'l jardí comença el festival.
A l'ombra d'una acàcia està assentada
Madona amb son posar senyorial,
de nobles dames i senyors voltada.

premi «Joventut Catalanista» als Jocs Florals de Lleida amb «Rimes estètiques» (12 de maig de 1914), la Flor Natural als Jocs Florals de Sant Gervasi (14 de setembre de 1914), accèssit als Jocs Florals de Lleida portats a terme al Casino Independent amb «La vida de Joan Joglar» (15 de maig de 1915). El mateix any obtingué algun premi en els Jocs Florals de Berga i en els d'Olot, i l'any següent en els de l'Empordà –si bé la Flor Natural la guanyà Marià Manent. També va ser guardonat amb la Flor Natural en els Jocs Florals de Barcelona (1916) amb el poema «De la vida al camp»,⁵ i premiat per una prosa

Píndar recita sobri i solemnia
 davant de tots un'oda delicada.
 Per óure'l hi hà un silenci sepulcral;
 on s'ou cap vèu ni cap remor alada.
 Límia de fresca mel i poesia
 es la boca del geni qui destria
 versos com raigs de perles de colors.
 Quan la cançó de Píndar s'es finida
 Sembla que té'l jardí doble florida:
 les flors apar qu'exhalen més olors.

ARCÁDICA

Amb el cantiret d'or dessota'l braç
 set doncelles se'n van a la fontana,
 passen per l'aberosa i al seu pas
 l'aucellada sos cants de mel esgrana.
 Fa moure'ls seus vestits de rosa, clàs,
 un ven süau que amoreseix la plana
 i fa envoltar amb els cabells llur faç
 que té quelcom de deva i de pagana.
 La font les reb en son recó amagada
 i mentres damunt l'herba envellutada
 reposen pantejant les altres sis,
 la més petita el cantiret omplena;
 els cabells se li perden per l'esquena,
 i a l'acotar, son cos es un encís.

5. Riu recollí personalment el premi i va haver de llegir el seu poema en veu alta. Alcover no hi anà personalment per malaltia i el seu discurs el llegí D. Lluís M. Vidal (mantenidor). I la memòria va ser llegida pel secretari D. Félix Escalas. Si bé Riu guanyà la Flor Natural, entre les altres persones que obtingueren un premi constaven: primer accèssit a la Flor per «El retorn de l'hereu qui es anat món enllà» de Josep M. Girona, la Viola d'Or i d'Argent per Rafel Folch i Capdevila amb «El temple devastat» i el primer accèssit a aquesta atorgat a Antón Navarro (mossèn) per «Amor vianant». Un dels premis extraordinaris del consistori va ser concedit a Marià Manent amb «La Cascata».

sobre llengua o història en els Jocs Florals de Lleida anomenada «Classicisme i noucentisme en el renaixement poètic català» (14 de maig de 1920). Entre els premis menors, tingué el segon accèssit a l'Englantina d'Or en els Jocs Florals de Barcelona de l'any 1926 amb el poema «El pi», i en els de 1931 també el segon accèssit a la Flor Natural amb «Rimes diminutes», un conjunt de 6 rimes titulades: «Poble muntanyenc», «El gorg ha engolit el jorn», «Vola una pallona dins la nit», «Orenga, l'Orenga!», «Atzavara», «Corriol on vas...».

Pel que fa a la poesia de Riu que fou guardonada als Jocs Florals és la que transcriu:

De la vida al camp

Aquella masia que fa olor de brosta
i és tota barrada damunt el pujol
i es torna tan roja de l'or de la posta
quan veu marxà el sol.....

Aquella masia que forra l'eixida
té la virolada rojor dels clavells,
aquella masia que sempre és guarnida
de focs i rastrells.....

l'hi escau ser feixuga i alçar-se en la cima
sentint tanta vida passar pels camins
quan l'aucell de fora ses corrandes rima
amb l'aucell de dins;

quan l'aucell que passa ses cançons li envia
i amb elles aquell gust de cel que hi hà,
aquell gust de cel que entra a la masia
quan l'aucell se'n và;

quan saltant les feixes les eugues brillantes
baixen a la plana brunzint com un llamp,
i alcen llurs crineres rosses, triomfantes,
a través del camp;

quan els ceps li allarguen les branques nuöses
per dar-li l'ofrena del seu millor most
i les oliveres li ombregen formoses
les tardes d'Agost.....

Aquella masia és aspra i és forta
com la terra roja del rústec pujol,
si entreu allà dintre, passada la porta
sentiu gust de sol;

Col·laborà en la revista *Germanor* (revista socioliterària portaveu de l'Associació Obrera Catalanista) els anys 1912 i 1913, en els números 2 i 4 d'*Ofrena* de 1916-17 i a *Pla de Bages* (revista de la Lliga Catalana) com a redactor l'any 1919. Escrigué a *Juventut* a la mateixa època (anys 1918-19), i a *La Revista* (anys 1915-17), entre altres. De vegades publicava articles a la premsa: *La Veu de Catalunya*, etc..., però no ho feia de manera regular, exceptuant a *Pla de Bages*. Manent, per exemple, sí que hi escrivia amb mes assiduitat, i li comentà que va llegir al diari *La Veu de Catalunya* —el 10 d'octubre de 1917— un article sobre «La carretera de Llinàs a St. Llorenç dels Piteus», en el qual destacava la importància d'aquesta per establir millores a la població. En descriu la manera de viure, els indrets i també l'arquitectura romànica.

Pel que fa a *Pla de Bages*, hem trobat un article signat com a Which, que li correspon, ja que en guardà un retall amb el seu nom al costat d'aquesta

sentiu l'olor brava del boix que espetega
a dintre la cuina i en tot altre lloc,
(apar de la vida del mas hi batega
al ritme del foc!)

I us reb aquell home de cara arrugada
qui com un llampec té el mirar en l'ull
i us du de la cuina l'olor regalada
del menjar que bull.

I aquella mestreça amable i fecunda
qui de'n tant en tant sol exí al portal
i mentres camina el pas li circunda
l'immens davantal.

Obriu les finestres, masovera bella,
perque a dins hi deixi l'ànima d'un cant,
ungida de gràcia, la petita aucella
que passa volant!

Obriu les finestres, masovera bruna
per que'ls jorns us donguin tot el seu perfum
i en el vostre somni cada nit la lluna
posi un raig de llum.

Obriu les finestres a l'aura i la calda
i rieu com l'hora que a l'entorn somriu,
rieu que l'infant en la vostra falda
té les galtes roges com pomes d'istiu!

signatura. L'article es publicà en el número 11.246 del dissabte 30 de setembre de 1922 i el títol era, «L'aplec de Sant Jaume, a Tuixent» dins la secció «Plasenteries». Feia una descripció del lloc i de la festa. Un altre amb les sigles W. en el número 11.626 del dimarts 10 de març de 1925 en la secció «Verbola»: «Facecies d'una levita nova o conte que no és ben bé tal» igualment un conte de Riu. I en el número 12.000 (dimecres 23 de juny de 1926) de la mateixa publicació. En aquest cas va signat per ell i es refereix a «Els Jocs Florals de Sant Joan»; el qual es tractava d'una crònica periodística. El primer text de l'any 1922 conserva un regust a la prosa i l'estil de Josep Pla, tendència que ja no veiem reflectida en la darrera descripció. Del mateix any 1926, concretament del dia 24 de desembre, es troba una altra crònica sobre la festa de Nadal a *La Veu de Sabadell* (edició vespertina, núm. 613), la qual serveix per a il·lustrar una altra faceta seva que era la relacionada amb explicacions dels costums, les festes i les activitats propes de la vida quotidiana, els quals comentava i descrivia.

LES REVISTES «CENACLE» I «CIUTAT»

En la primera etapa dirigit des de Manresa les revistes *Cenacle* (1915-17) i *Ciutat* (1926-28), de caire literari i cultural, amb Ignasi Armengou, amb les quals volia superar el localisme i donar a conèixer la cultura europea i sobretot la catalana no solament als ciutadans d'aquesta localitat, sinó als altres punts de Catalunya. La revista *Cenacle* tenia la redacció al Centre Excursionista de la Comarca de Bages i hi col·laboraren molts dels autors amb els quals es cartejà: Joan Alcover, Joan Arús i Colomer, Jaume Bofill i Matas, Josep Carner, Josep M. López-Picó, Marià Manent, Eugeni d'Ors, Josep Pla, Carles Riba, Antoni Rovira i Virgili, Carles Soldevila, etc. A la seva portada hi havia un escut que incloïa el sumari del número, envoltat d'unes cornucòpies de fruits; durant el període de temps comprès entre els números 16 i 17 (1917) la revista va patir la censura militar i va estar suspesa un quant temps. Durant l'etapa intermèdia entre les dues revistes que ell dirigí, edità un catàleg de novetats editorials anomenat *L'Om* (a partir de 1921), que no mantingué cap relació amb l'orientació de les dues revistes anteriorment esmentades. Escrivia bàsicament poemes, crítiques d'altres autors i de les se-

ves obres, articles de caire cultural i de tema general sobre literatura o assaig. Alguns dels seus poemes eren primer publicats a les revistes i després quedaven recollits als llibres, com feien molts dels seus companys.

Cenacle fou una publicació que s'edità a Manresa durant els anys 1915-17, de la qual sortiren disset números. De fet, tot i que no era molt gruixuda (tenia uns dotze fulls de mitjana), la presentació i el contingut havien estat fets amb cura. Així en el gràfic de la portada es posava una il·lustració inspirada en el noucentisme: un marc amb un escut, el qual anava emmarcat amb unes volutes i fruits. El contingut estava format per articles de caire cultural: un editorial o presentació, seccions de prosa literària, poesia, teatre, música, art, llibres i notícies. En alguns números s'observen anuncis a la darrera pàgina o contraportada, però mai no els trobem inserits enmig del text.

Si bé l'editorial sempre el feia Fidel Riu, encara que no anés signat, la presentació que posaren en el primer número va ser redactada per Joaquim Folch i Torres, el qual parlà dels objectius de la revista, entre els quals destacava el de portar a terme una publicació poc elitista, orientada a tothom i preocupada pels problemes de l'entorn, però lluitant contra la vulgaritat, encara que hagués de convertir-se en significativa i entenedora. Pel que fa a les notes editorials, tractaven de temes diversos: la Diada de la Llengua Catalana i la seva repercussió a Manresa. En el número 2 es comenta l'activitat de l'«Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana», entitat que volia fomentar la cultura pròpia. Cal destacar també la presentació del número 5, on es tracta d'una Associació de Premsa, que hauria de ser un punt de convivència per a la gent de lletres. En canvi, la del número 7 té una orientació diferent, «De la pietat i el temps» és el seu títol, i mostra una certa influència del noucentisme ja que fa al·lusions a Plató, Virgili i els valors eterns, els quals contraposa als mundans. En la mateixa línia trobem l'editorial del número 9, que destaca la nova orientació noucentista que vol anar endavant i no endarrere. La descriu perquè no és com la dels mediocres, que redueixen la creació poètica a l'espontaneïtat, la filosofia a l'experiència, la música a l'execució, la pintura al colorit, i l'escultura a les ondulacions. Seguint la mateixa orientació trobem l'editorial del número 14, que fa referència a tres amics que conversen sobre literatura, concretament sobre l'aparició d'un llibre i el fet de la censura d'una publicació; i coincideixen tots en els seus criteris. Tots asseguren la veritat de la seva ànima i la sinceritat epistolar de les seves paraules. En aquest

text hi ha incorporada la filosofia noucentista, relacionada amb els valors comuns i compartits que regeixen el criteri de les persones i els esdeveniments.

L'afany de rigor, de defensa de la cultura, la qualitat literària i l'educació de les persones en la seva llengua i els seus valors queden reflectits en la resta de números. L'editorial del número 8 és interessant ja que fa referència als Jocs Florals que es fan a qualsevol casino o envelat. Ell vol veure'ls com a festes d'estímul per a les noves generacions pel seu bon nivell cultural. Creu que s'ha d'acabar amb les ofrenes irrisòries d'objectes d'art, de quincalla i guix, ja que el nom del premi ha de ser suficient. Per contra, la festa hauria de tenir un nivell més alt; així, el jurat hauria d'estar format per persones d'un prestigi literari que no fossin dels que fan camarilles i es premien mútuament. També seria remarcable que en lloc de discursos en l'entrega de premis hi hagués conferències sobre temes literaris que contribuïssin a la tasca de depuració del llenguatge. Comenta el mateix tema dels Jocs en dos números més. En el número 6, dedica un text a «La flor natural dels Jocs Florals de Barcelona 1916», per donar notícia del triomf de Riu amb el poema «De la vida al camp» (que versa sobre la masia, el seu entorn i els seus habitants, el qual es transcriu en un altre lloc), i en el número 10 és Josep Maria de Sagarra qui escriu «Discurs presidencial dels Jocs Florals d'Olot», un article que tracta de les paraules vives i l'emoció estètica que li provoca la festa pel fet que agrupa persones que parlen la mateixa llengua, de l'enyorança de la pròpia terra quan un se'n sent lluny. Parla de com ha estat de positiu per a Catalunya la resurrecció dels Jocs Florals, ja que cal obrar molt intensament per salvar l'ànima de Catalunya, cosa que ara s'està fent. Els assumptes relacionats amb diversos Jocs Florals aniran també sortint comentats en moltes de les cartes.

Pel que fa a la part més literària, hi ha seccions de prosa i poesia. S'hi publicaren treballs de literatura de molts creadors. Cal sementar els de López-Picó «Llissó» (sobre el capvespre a Barcelona, en la secció «Prosa literària» del número 5); i poemes de J. M. López-Picó: «Alegoria de l'any» (sobre les estacions, número 1), o «Fantasia primaveral» (número 11).

L'altra revista, *Ciutat*, va ser una nova publicació editada per Fidel Riu i el seu amic Ignasi Armengou, de la qual s'editaren vint números durant l'etapa 1926-28. La presentació era molt més moderna que la de l'anterior publicació i s'ampliava l'oferta temàtica amb pàgines sobre història local de Manresa

i sobre aspectes científics. Seguia una orientació clarament noucentista en el seu plantejament, però s'havia millorat l'edició en relació a la primera.

Riu com en la revista anterior, feia l'apartat Editorial de cada número i de vegades publicava alguna narració. Cal tenir present que ell volia fer una revista no solament d'àmbit local, sinó que tractés elements propis de la cultura universal (número 3, abril 1926) perquè volia aconseguir una qualitat elevada. Per aquest motiu la pulcritud del llenguatge era un ingredient indispensable.

La reflexió sobre els aspectes teòrics de la cultura catalana, les arts i sobretot la literatura s'intensificaven a *Ciutat*. En aquest sentit podem esmentar l'article «L'actual moment literari» dins de la secció «Comentaris i suggestions» (número 9, gener 1927), en el qual prosseguia la temàtica encetada en l'editorial de la revista.

Ocasionalment sortí algun comentari relacionat amb la llengua catalana. Cal indicar la «Nota als records maragallians de Josep Pijoan i als comentaris que han suscitat» de Josep Maria López-Picó (número 15, octubre-desembre 1927), que recordava que Maragall representava la Catalunya endins i que l'Exposició del Llibre Català a Madrid, estimulada per la *Gaceta literaria*, consistí en una mostra cap enfora, que es basava en un desig de comprensió mútua dels literats de parla castellana i catalana. Recordava l'any 1913, en què Unamuno valorà Maragall com a símbol que va saber comprendre l'ànima ibèrica i estimar-la, cosa que no tots havien sabut fer.

En l'apartat de poesia, es publicà de J. M. López-Picó «Rudyard Kipling» (un poema en el qual es referia a l'estat d'ànim, els somnis, les il·lusions, la noblesa d'ànima; número 1), «El dia de la puríssima» (sobre la Verge; número 8), «He somniat que era al port» (somni amb gavines, pluja i mercaderia; número 13). La traducció d'un poema d'Eric Ibsen, «Projectes en construcció» amb motiu del seu centenari (número 18, 1928). També es parlava del nou llibre de poemes de López-Picó: «Jubileu» (1926) en el número 9 (gener 1927), considerant-lo un tribut a sant Francesc d'Assís. El comentari destacava que alguns dels seus versos eren eixuts, però d'altres encertaven el sabor de les imatges. L'obra plasmava l'harmonia de les paraules i els ritmes dels versos, l'audàcia expressiva, la imatge lluminosa i roent, la lluita constant per tal de copsar la novetat. Per tant, aquesta combinava inspiració i sensibilitat amb un equilibri perfecte, si bé les rimes eren potser massa difícils i fins s'hi

trobava alguna paraula de to massa científic o geomètric que feia que els seus versos perdessin encís.

Pel que fa a temes de caire més general, però relacionats amb la poesia, Octavi Saltor en el número 4 (maig 1926) comentava l'obra de Apel·les Mestres i la contrastava amb la de J. M. López-Picó. La primera la veia molt popular, amb una rima natural; la del segon no tenia una rima del vuit-cents com l'anterior sinó del nou-cents, no era per tant popularista.

També va fer una revisió de l'obra de poetes; a «Suggerions entorn d'un poema», Josep Carner analitzava el darrer llibre de J. M. López-Picó i observava la fina qualitat lírica dels seus versos, junt amb la seva jove i escaient estilització (número 15, octubre-desembre 1927). Alhora, en la secció «Bibliografia», Joan Alzina comentava el llibre de J. M. López-Picó «Meditacions i Jaculatories» (número 17, 1928), del qual destacava la qualitat de la seva lírica. Era un esperit en efervescència —deia— que no abaixava els ulls. La preocupació constant per la forma el portava a sortejar la facilitat amb la dificultat. Sabia elaborar els versos i ritmes de manera conscient, reflectint una preocupació per les paraules a emprar; era, per tant, una poesia pensada i sentida, en la més alta modernitat.

La revista va rebre una bona crítica a *La Publicitat*, en la secció «Revistes» del 27 d'agost de 1926. Va ser comparada amb altres publicacions catalanes d'art i cultura com ara *L'Amic de les Arts* de Sitges, ja que reflectia el desenvolupament que hi havia a les ciutats i viles importants de Catalunya. La considerava impecablement impresa i exposava l'editorial del número 5 de la revista *Ciutat*, fent esment també dels gravats que servien per a il·lustrar. Alhora, Marià Manent en parlà al número 10 de *Revista de Poesia* corresponent a setembre-desembre de 1926, on posava de relleu les seves reproduccions artístiques, la presentació impecable i les aportacions cabdals, com la de J. Farran Mayoral.

ELS PRIMERS LLIBRES DE POEMES

Durant aquest període manresà, Riu escrigué tres llibres de poemes: *Cant Gòdrgic* (1918), *La veu subtil* (1920) i *Terra amorosa* (1927), que contenien poemes inèdits i altres ja publicats a la premsa. Normalment feia una selecció dels que considerava millors, i també els recollia per temes, ja que se'n

han trobat d'escrits a la mateixa època i publicats a la premsa, però que després presentà en llibres diferents, sobretot *Cant Geòrgic* i *La veu subtil*. Per les cartes als amics sabem que rellegia la seva obra diverses vegades i la corregia abans de publicar-la, buscant-hi la perfecció formal. L'obra *Cant Geòrgic* sortia comentada al número 3 d'*El Camí*, corresponent a 1918, per Manent on també s'anunciava el nou llibre que estava escrivint Riu. Destacava la seva seguretat d'estil, les definides orientacions estètiques, la serena quietud espiritual que sorgia de la contemplació de les coses de la terra, la visió càlida del paisatge sense arribar a ser primitivista ni salvatge. Analitzava la mediocritat, sintetitzava sensacions, i donava descripcions que mostraven la seva pròpia intimitat, sense ser coloristes ni fredes. Aquests poemes es caracteritzaven per una plenitud rotunda en les frases poètiques, una força del pensament elegant dins la forma i un elogi de la vida humil, com per exemple el titulat «Home i senyor de si mateix».

Tanmateix, sortí una crítica a *La Revista*, dirigida per López-Picó, sobre *Cant Geòrgic* (al número 61, abril de 1918), en la qual considerava que tot i que en la poesia nova hi havia dos vessants, un d'exaltador i un altre d'espiritualista, Riu es decantava pel segon en saber voltar d'un nimbe molt pur el seu esperit, els éssers i les visions terrenals que cantava transfigurant-los. Destacava «Cant a la meua terra» i els poemes de les pàgines 65, 73, 87 i 113, els quals concretament es titulaven «Ve per l'espai una veu clara...», «Quan el crepuscle fina...», «Cançó del fruit i l'amor», «Oració humana». Alguns eren descriptius. N'esmentava d'altres: «De Pedraforca» (que donava una visió serena i perennal), «Moment» i un dedicat a «Sant Llorenç dels Piteus», en acoblar en bona síntesi detalls diversos. L'encís era mes clar que la forma i l'obra incloïa la presència d'espiritualismes diversos. Aquesta crítica anava signada amb les sigles J.Ll. i també es comentava en un altre número de la mateixa revista (número 69, agost 1918) una obra anomenada «Cant a la vida» de Salvador Perarnau amb un prefaci de Fidel Riu. Cal esmentar que López-Picó havia fet en un número anterior al darrer (el número 63, maig 1918) un elogi del llibre de poemes de Marià Manent *La Branca* (1916-18) per considerar-lo no solament un amic, sinó un artista, un creador, que sabia emprar el llenguatge amb correcció i havia assimilat en la seva obra les nitideses neoclàssiques. Creia que el prestigi que tenia Manent quedaria reforçat amb el temps a causa de la nitidesa i lluminositat dels seus versos.

Igualment en el número 124 de *La Revista* amb les sigles J.Ll. se signà un comentari sobre una altra publicació de Riu, *La veu subtil. Poemes 1915-18* (1920), el qual aparegué en el número de novembre d'aquest any 1920. S'hi feia constar que era un recull de poemes editats en els darrers quatre anys, en els quals es podia observar una fase d'interrogació, de subconsciència del misteri del món i després una evolució en la qual Riu es convertia llavors en un inquiridor fins al turment, en voler esbrinar la psicologia dels seus propis afectes, i la filosofia que li provocava l'observació dels elements senzills i quotidians. La tonalitat amb què ell mirava el paisatge era fresca i en el seu interior es configuraven perspectives noves de la vida. En el fons, l'autor de l'article considerava que la seva poesia parlava del pensament i en seleccionava el següent fragment:

Ignor el gust que té una boca casta
 quan la copsa nostre ésser amb son bes.
 En l'esperit ço que besant-la hom tasta,
 o la carnal sabor només?

El conflicte entre la carn i l'esperit en aquest text feia que s'oblidés la carn. Cosa que no era el mateix que dir que menystinguéssim la consciència del fet que som carn. Així quedava explicada la clàssica dualitat metafísica entre carn i esperit.

Pel que fa al seu darrer llibre publicat durant la primera etapa, *Terra amorosa. Poemes i cançons (1921-27)*, editat el 1927, no n'hem trobat cap crítica a *La Revista*. Només els poemes «Rentant» i «Pastora bruna» de la sèrie «Motius de la joia en el camp» havien estat recollits en el número 114 (juny 1920). Una part d'aquest grup d'obres no la presentà en el llibre després, sinó que probablement Riu només seleccionà els poemes que cregué els millors.

Finalment, cal anotar que quan el seu llibre *Terra Amorosa* sortí publicat, en la secció «Breviari» de la revista *Ciutat* (número 9, gener 1927) s'esmentà aquest esdeveniment. Sembla, per una carta del 9 de febrer del 1927, que Manent volia fer-li una crítica de l'obra, per considerar-la de característiques molt personals i de qualitat, a *Revista de Poesia*.

Cal esmentar que en aquesta primera etapa ocasionalment escrigué contes en prosa, dels quals en tenia guardats una sèrie d'inèdits que no publicà mai.

2) L'etapa a Barcelona. Si bé de 1930 a 1950 no tingué cap contacte amb la literatura, a partir de 1950 i per mitjà de l'editor i impressor Salvador Torrell publicà les obres següents: *Terra daurada* (1950), *Fruïta* (1951), *Flors palpitànts* (1951), *Avui* (1954), *La terra i el temps* (1957), *Llum en la sang* (1960).

En una carta de Manent del 29 de maig de 1950 trobem una descripció del seu estil originada per la lectura del llibre *Terra daurada*. Considerava que hi presentava paisatges observats, viscuts, sorgits de la contemplació, tant d'aspectes rurals com ciutadans. També Saltor li va fer uns comentaris per carta (24 febrer 1950) de l'obra i després li redactà una ressenya crítica en llengua castellana que sortí a la premsa (si bé no s'indica en el retall que li envià de quina publicació es tractava). Saltor veia la seva lírica ben construïda formalment i precisa en els mots. Considerava la seva poesia descriptiva i reflexiva, sense ser efectista, exacta en l'observació i evocadora, ja que sabia aproparse a les coses de la natura. Pròxima a l'obra de Guerau de Liost, sobretot a «Ofrena rural» encara que més cordial, volia captar i aportar tota la riquesa que trobava a les coses, no solament en l'àmbit formal sinó també en l'estètic.

Es conserven algunes obres inèdites: *Polifonia, glosari i motius* (1952), *Grandeses i misèries del nostre món literari* (1951-52, obra en prosa de caire teòric), *Fauna pintoresca* (1961, obra en prosa), junt amb algunes poesies de la primera època, contes i altres papers.

Cal dir que tot i que hi va haver un període en el qual quasi no va publicar, ell no va deixar mai d'escriure. Així consta que col·laborà amb els seus companys de joventut en obres col·lectives. El primer recull de l'any 1946 (segona edició) es titulava *Antologia lírica de Montserrat*, on tenia la poesia «Com l'amor que ens acompanya», i on en trobem dels altres companys: Joan Arús, J. M. López-Picó, Marià Manent, Víctor Català, Felip Graugés, Octavi Saltor, Joan Draper, Josep Granger, Josep Maria Junoy, Manuel Brunet... Participà al cap d'un temps en una altra *Antologia lírica de Gràcia* (1950) amb «Els Jardinetes del Passeig de Gràcia» i «Tarda de maig als Jardinetes del Passeig de Gràcia»; dos anys després en l'*Antologia eucarística* (1952), per a la qual seleccionà el poema «El Crist que veiem dintre nostre», i una mica més tard en el llibre *Garba d'Or. Edició d'ofrena* (1955), inclogué «Sonets i motius». La seva activitat prosseguí llavors i el 1957 col·laborà novament a *Corona literària ofer-ta a la Mare de Déu de Montserrat* amb un poema breu sense títol dedicat a la Verge. En aquest recull i en els anteriors participaren els seus companys i

amics, juntament amb molts altres autors coneguts de la cultura catalana,⁶ entre altres compendis de poesia. Tanmateix, en el cinquantenari de la Coronació de la Mare de Déu de Queralt (1966), si bé no hi portà cap poema, va presentar l'esdeveniment.⁷ Realitzà una breu història dels Jocs Florals de Berga des de la seva creació l'any 1901 en què foren presidits per Jacint Verdaguer, en els quals es referí a la història de la comarca.

Cal esmentar que no és l'objectiu primordial d'aquest treball aprofundir en el comentari d'aquestes obres, sinó destacar la relació del seu autor amb els literats de l'època. Tanmateix, ocasionalment col·laborà en la revista de llengua castellana *Bages* (de l'Institut d'Ensenyament Mitjà Lluís Peguera, de Manresa) els últims anys, si bé no va voler fer-ho mai sota el seu nom propi, sinó amb el pseudònim J. Armengol, que recordava l'amic d'altres temps i en les quals obres recordava esdeveniments de la Manresa dels anys vint. Encara que ell —com ja sabem— no era partidari d'escriure en castellà.

ASPECTES HISTÒRICS I SOCIALS

Aquests autors participaren en la defensa de la llengua, la cultura i la política nacionalista catalanes. Contribuïren a la creació d'una cultura catalana escrivint no solament poemes o relats curts, sinó articles en els mitjans, era evident: *La Revista*, *La Veu de Catalunya*, *Pla de Bages*, *Cenacle*, *Ciutat*, *Juventut*, *Alt Empordà*, *El dia*, etc...; com també el fet de dissenyar i finançar les seves pròpies revistes: *La Revista* per López-Picó, *El Camí* per Manent, els quals col·laboraren també a *Cenacle* i *Ciutat*. *La Veu de Catalunya* diari català en el qual escrigueren alguns d'ells, els serví com a plataforma per donar-

6. *Antologia lírica de Montserrat* (Segona edició), M. Montserrat Borrat Editora, Barcelona, 1946, 155 p. (p. 78). *Antologia lírica de Gràcia*, Torrell de Reus, Barcelona, 1950, 263 p. (p. 82-83). *Antologia eucarística*, Torrell de Reus, Barcelona, 1952, 147 p. (p. 97). *La Garba d'Or*, Torrell de Reus, Barcelona, 1955, 97 p. (p. 69-76): Sonets i Motius: «Sol de febrer», «Prepara el març la ruta de l'abril», «Llum i foscor!», «Sol d'abril», «Ruixar de maig», «Les belles frondes», «Juny», «Les oliveres», «Com peses, xafogot!», «El pas dels anys», «Del fruit, encara!», «La terra no reposa», «Bona és la pluja», «Renovellaça», «Et cal pregar a Déu!», «L'ombra dels arbres», «Venera aquesta terra». *Corona literaria de la Mare de Déu de Montserrat*, Abadia de Montserrat (Biblioteca Montserrat, 2), Montserrat, 1957, 362 p. (301 p.).

7. *Cinquantenari de la coronació de la Mare de Déu de Queralt. Els Jocs Florals*, Gràfiques Molins, 1967, 103 p. i ils. Es refereix a la commemoració de 1966. El discurs de Riu és a les pàgines 14-24.

se a conèixer, per comunicar les seves preocupacions i difondre tota una sèrie d'aspectes culturals. No solament Eugeni d'Ors hi publicà el «Glosari», sinó que Manent i Riu —entre altres— també hi col·laboraren.

Pel que fa a *La Revista* (Barcelona, 1915-36), fou dirigida per López-Picó i incorporà temes relacionats amb la política, la cultura, les arts i les lletres catalanes, introduïa comentaris de llibres i presentava poemes. López-Picó portava la secció anomenada «Moralitats i Pretextes» que apareixia en molts números. *Els seus comentaris després els recollí la revista en un volum de l'editorial*; també feia algunes crítiques de llibres o publicava algun poema seu, de Marià Manent («La guardadora d'oques», en el mateix número 28), o de Fidel Riu: «Plenitut» (sobre l'estiu, el temps de viure i l'amor al núm. 18 de juny de 1916), «L'amor que camina amb mi» (sobre un amor que no el deixa mai, la vida que veu a fora i a dintre seu; l'amor inconcret, ideal que sembla una imatge de la voluntat, en el número 28 de novembre de 1916), «Duus una bata de color de rosa» (peça amb què descriu una dona, en el número 45 d'agost de 1917) o «Motius de joia en el camp» («Rentant» «Conhort», «Pastora bruna» i «Comiat», en el número 114 de juny de 1920). Cal destacar que *La Revista* tenia la seva redacció a la gran via de les Corts Catalanes 613 baixos, de Barcelona i fou molt coneguda perquè edità llibres de molts autors: Joan Alcover, *Poemes bíblics*; Guerau de Liost, *La ciutat d'ivori*; Marià Manent, *Sonets i odes de John Keats*; Jaume Bofill i Matas, *Les Joventuts catalanes*; A. Rovira i Virgili, *El nacionalisme*; i d'ell mateix. De López-Picó hi havia publicats els volums, *L'infantament meravellós de Schahrazada*, *Les absències paternals*, *Poesies (1915-19)*, *Dietari espiritual* i *El meu pare i jo*.

Destaquem la revista *Ofrena*, una publicació editada a Barcelona durant els anys 1916-1918. El primer número corresponia a novembre de 1916 i el número 8 (març de 1918, any II) va ser el darrer que es publicà. L'esmentada revista, en un primer moment no estigué clarament lligada a una ideologia política —si bé defensava el catalanisme—, però després es vinculà a *Nostra parla* (Agrupament Nacionalista balears, catalans, rossellonesos i valencians). La redacció tenia la seu a Corts 550, 2n 1a de Barcelona. En aquesta segona etapa, que s'inicià a partir de setembre de 1917, Riu escrigué en els números 2 i 4. La publicació mostrava la tasca de moltes persones, com els poemes de Josep Maria López-Picó «Els nuvis en el bar», «Casticisme», dos poemes de «La ciutat pintoresca» en el número 4. Pel que fa al número 5, un de Marià

Manent, «Recordança d'unes tardes». Alguns d'els col·laboradors continuaren redactant treballs quan passà a ser l'organ de «Nostra parla», com Josep M. López-Picó («In memoriam», *núm.* 7).

Felip Graugés va prendre part en l'aparició d'una altra publicació, *Revista de Vich*, que era un suplement de la *Gazeta de Vich*. El número 1 aparegué el 24 de març de 1917. En el següent número (31 març 1917) López-Picó hi tenia dos poemes, «Resurrecció» i «Intimitat», junt amb un comentari titulat «En Josep M López-Picó» signat per Manuel Brunet. L'any següent, és a dir el 1918, en el número 1, de gener, hi havia traduccions de Marià Manent als poemes de Lord Tennyson «Vigilia de Santa Agnès». Igualment, en la secció de «Llibres apareguts» (número 4 abril 1918) es comentaven les novetats editorials, entre les quals hi havia el llibre *La Branca* de Marià Manent per J. Puntí.

Una altra publicació a la qual entregaren poemes i textos alguns d'ells fou l'anomenada *Alt Empordà*, en la qual trobem els poemes de López-Picó, «Els esplendors d'Abril» (sobre el temps i la natura, format per «Ruixat d'abril», «Roses d'abril» i «Nit d'abril») en el número 12 (5 maig 1917). O bé en el número 19 (23 juny 1917), on podem llegir-ne un altre de López-Picó, «La Nit de Sant Joan».

Joventut (de Sabadell) també inclogué treballs de molts d'altres. Riu també hi escrigué durant els anys 1918-19, enviant-hi crítiques i comentaris de llibres, com el de les traduccions de Keats fetes per Marià Manent, si bé aquests exemplars de la revista no s'han pogut localitzar.

El Dia (de Terrassa) també presentava en la secció «Lletres catalanes» de l'any 1918 poemes d'aquests autors: Josep M. López-Picó: «Hores de Setembre»; de Marià Manent: «De l'amor» (que formava part dels «Epigrames»). Sembla que també en publicà dos de Riu: «Tuixent» i «Sonet de les peres» corresponents a «Cant geòrgic».

Cal destacar en aquest sentit un article de Tomàs Garcés, escrit a *La Publicitat* (31 agost 1926) titulat «Catalunya-ciutat» en el qual parlava de les revistes catalanes que es preocupaven per donar vida real a la fórmula Catalunya i ciutat (en oposició a la vida rural). Aquestes portaven a terme una ciutadania de la cultura en desenvolupar i promoure una activitat artística i literària. Destacava les següents revistes: *El Dia*, *Diari de Mataró*, *Pla de Bages* (Manresa), i sobretot les magnífiques *Ciutat*, de Manresa, *Gazeta de Vilafranca*

i *L'Amic de les Arts*, de Sitges. Remarcava la pàgina literària d'*El Dia* i *Pla de Bages*. Pel que fa a *Ciutat*, la considerava un model de sobrietat tipogràfica i eclecticisme temàtic, i en destacava la bona penetració en els aspectes literaris i artístics. Totes tres sabien combinar molt bé els interessos locals i superiors, aspectes que considerava dignes de lloança.

Una altra afecció que compartien, tal i com es pot observar per les cartes, era la publicació de poemes en els mitjans de la premsa diària, les revistes i llibres. Joan Arús, J. M. López-Picó, Fidel Riu i altres reberen la influència del simbolisme francès i del parnassianisme. Cal destacar la carta de Manent a Riu de 7 d'abril de 1918, en la qual el primer respon a una anterior de Riu relacionada amb la configuració d'un estil poètic pròpiament català que seria anomenat noucentisme. Volien crear un estil propi, diferent dels de fora, que contingués «la ductilitat i la idea severa i acolleixi amb un èxit semblant àdhuc el joc musical i l'expressió més ferrenya i precisa», segons paraules textuals. Els caracteritzava la participació en certamens literaris, bàsicament en els Jocs Florals de les petites poblacions: Gràcia, Sant Gervasi, Vilanova, Berga, Manresa... i en els de les grans: Barcelona, Lleida, Girona.... Tot i que, pel que s'observa en les cartes, la composició del jurat condicionava normalment el guanyador. López-Picó, Manent, Riu, etc. s'hi presentaren més d'una vegada, com es pot comprovar llegint la relació de participants en aquestes convocatòries; mentre que en altres ells feren de secretaris o presidiren l'acte. Per causa de la seva mútua coneixença, tractaven d'influir en el gust del jurat i que aquest es fixés en determinats treballs que sabien que s'havien presentat; normalment, perquè els consideraven d'una qualitat superior; no era, per tant, solament per una qüestió d'amistat. Per exemple, en una carta de Manent a Riu de 4 de juliol de 1918, el primer destaca uns treballs poètics de Font i Casas, «La Plenitud dels Cims», de Josep Millàs-Raurell «Gaudir, senyor!»; o el llibre inèdit de Joan Capdevila «Llum morada», en relació als Jocs Florals de Súria. De fet, aquests autors, encara que avui no són gaire coneguts, col·laboraren a la revista *El Camí* i eren amics de Manent. Hi havia un afany per millorar la cultura que també es podia copsar en les cartes. En trobem una de 1918 escrita per Manent en la qual es destaca la necessitat que la cultura estigui en mans de professionals –referint-se a la crítica literària que s'exercia en les publicacions periòdiques– i no d'afecionats.

Igualment entre ells –sobretot el triangle López-Picó, Riu, Manent– es comentaven els poemes i se'ls corregien amb sinceritat.

Pel que fa a la promoció de la cultura, podem recordar la secció que Joaquim Folguera portava a terme a *La Publicidad* de Barcelona l'any 1918 i que s'anomenava «Letras catalanas». En aquesta, escrivia sobre poesia, llibres relacionats amb el tema, i en un article del 31 de juliol de l'esmentat any remarcava la progressiva compenetració dels poetes amb el poble. S'iniciava una producció lírica intensa, i citava J. M. López-Picó, J. M. de Sagarra, Ferran Soldevila i un jove poeta Fidel Riu. Destacava en les seves obres la voluntat de netejar l'idioma d'impureses i de castellanismes, aspecte essencial en tota pàgina de literatura. També hi havia la voluntat de creació de biblioteques públiques i d'edicions en català de les obres de la cultura clàssica, europea i catalana. En aquest sentit fou important el projecte de M. Manent, en el qual implicà molts representants de la cultura catalana: Jaume Bofill, Pompeu Fabra, Ventura Gassol, J. M. López-Picó, A. Rovira i Virgili, J. Ruyra, Carles Soldevila, etc.. i el mateix Riu en l'apartat de difusió a Manresa. Es tractava del projecte «Biblioteca popular 'Estel'» i consistia en l'edició d'una col·lecció de llibres. Era un projecte molt ampli, en el qual es volien editar obres de E. d'Ors, P. Corominas, V. Català, C. Soldevila, S. Rusiñol, J. Ruyra..., i també traduccions que ells mateixos havien de fer de Molière, Nansen, Txejov, T. Carlyle, etc. Cal remarcar que fou una empresa més patriòtica que industrial, ja que va ser portada no per empresaris sinó per intel·lectuals i gent de lletres, amb el desig de fomentar la lectura i de fer-hi pocs guanys econòmics.

El nou-cents significà la caiguda del modernisme pels volts de 1906, i coincidí amb el moment en què Eugeni d'Ors començava el seu «Glosari» a *La Veu de Catalunya* i l'any 1911 publicà *L'Almanac dels noucentistes*. Per a aquest autor, el noucentisme era un estil de pensament i de vida. Cal recordar l'obra de Guerau de Liost *La muntanya d'ametistes* (1908), ja que la prologà d'Ors i hi resumí les característiques d'aquesta nova tendència de la qual ell fou el teòric. L'art no havia d'imitar la naturalesa, sinó que havia de polir-la i donar-li una forma harmònica. La poesia noucentista s'apropava a aquest aspecte.

Un altre poeta típicament noucentista fou Josep Maria López-Picó, encara que no lloà el món llatí, sinó el bíblic, al qual incorpora les paràboles i imatges pròpies del darrer en un llenguatge difícil i abstracte que no coinci-

dia amb el de Carner. Entre les seves primeres obres cal citar *Turment*, *Froment i Amor* (1910) i *Amor, Senyor* (1912). Les imatges que elaborava eren closes i amb un valor de síntesi, que també recollia les fonts procedents de les devocions populars.

Tanmateix aparegué un grup de poetes noucentistes que buscava una participació en la cultura a partir de la literatura. Aquest grup volia crear un estil i apropar-se al paisatge amb sensibilitat i delicadesa, com Marià Manent. La natura perdia els seus detalls i es tornava essencial, fruit del record, el somni, la vivència alegre o trista. Igualment Manent es preocupava pel tema de la creació poètica.

JOSEP M. LÓPEZ-PICÓ

Josep M. López-Picó (Barcelona 1886-1959) es relacionà primer amb el grup fundacional dels noucentistes: Josep Carner, Jaume Bofill i Mates, Eugeni d'Ors, i després es va fer amb els poetes més joves: Joaquim Folguera, Carles Riba, etc. També amb Marià Manent i Fidel Riu. Fou un defensor del simbolisme francès.

Com ja s'ha esmentat, Riu i Josep M. López-Picó eren molt amics i la seva amistat durà anys; les cartes transcrites dels anys 25-27 han estat escrites amb paper de la Societat Econòmica Barcelonesa d'Amics del País a la qual pertanyia aquest autor; curiosament es pot comprovar en dos dels sobres conservats com la lletra estava impresa en castellà i no en català. Tot i que les cartes varen ser redactades en idioma català, cal veure que per les dates coincidien amb el moment de la dictadura de Primo de Rivera, el qual imposà una sèrie de prohibicions en relació a la llengua. Com sabem, la llengua continuà viva, però d'una manera un tant subterrània i no s'emprava en els llocs, organismes o institucions de manera oberta o pública.

En la primera carta de desembre de 1925, s'observa que hi havia relació entre els intel·lectuals de l'època i que entre ells es coneixien, directament o bé per carta, o per relacions establertes per mitjà dels amics. Es referia a Rafael Benet i a Farran Mayoral. Ambdós varen col·laborar a la revista *Ciutat*. També ho va fer López-Picó, tal i com es pot comprovar per la carta següent del mes de novembre de 1926. En el número 8 (setembre-desembre) del mateix

any li publicà el poema «El dia de la puríssima», dedicat a la Verge i en el número següent redactà algunes línies sobre el nou llibre *Jubileu* relacionat amb Sant Francesc d'Assís i del qual Riu destacava l'harmonia en les paraules i els ritmes dels versos, l'audàcia expressiva i les imatges lluminoses, noves i originals. Només li reprovava l'ús esporàdic d'algun terme científic o molt culte que treia espontaneïtat a la seva obra. També en el número 13 li va publicar «He somniat que era al port», sobre el tema apuntat, les mercaderies, les gavines, la pluja... A més de poemes, el primer dels quals estava titulat «Rudyard Kipling», es va presentar en el primer número de la revista *Ciutat*, on apareixen algunes traduccions: «Projectes en construcció» d'Eric Ibsen, i textos literaris «Nota als records maragallians i als records que han suscitat» –en el número 15– que reflectien de manera molt clara el seu interès per la cultura catalana. Finalment, en el número 17 de la mateixa revista sortí un article de Joan Alzina (1928),⁸ en el qual aquest li feia la crítica del llibre *Meditacions i Jaculatòries* que López-Picó acabava de publicar aquell any.

Com veiem en les cartes de la primera època, hi havia un intercanvi de treballs. Riu li havia enviat *Terra Amorosa* (1927), un llibre del qual López-Picó va extraure un poema amb el títol «Alegria imprecisa»,⁹ per a l'*Alma-*

8. *Ciutat* (Manresa), núm. 17 (1928), p. 56.

9. Fidel Riu, *Terra amorosa*. Poemes i cançons 1921-1925, Ed. de l'autor, Manresa, 1927, p. 63.

Alegria imprecisa

Ara estic content i no sé perquè.
 Si m'ho preguntessin re no els respondria.
 És pel sol roent o pel cel serè
 o per aquest aire que juga amb el dia?

M'abelleix el verd vivíssim del prat
 o aquesta fontana que brolla en la molsa?
 D'on li ve al meu cor tanta claretat?
 Què és ço que em fa viure una hora tan dolça?

La meva alegria naix de fora estant
 o és del fons de mi que fa l'arribada?
 Ai, quantes guspines de goig se me'n van
 si faig un somris o dó una mirada!

Esdevé el paisatge tenyit del mateix
 color que viu dins de ma fantasia:

nac de la poesia que ell fundà i edità. Per la seva part, López-Picó a més d'alguns números de *La Revista*, la qual ell dirigí i edità, li va trametre poemes per a la revista *Ciutat*, en diverses ocasions, tot i que no es conserven totes les cartes. Concretament, a la darrera publicació sortiren els poemes «Tema de Rudyard Kipling» (número 1), «El dia de la puríssima» (número 8), «He somniat que era al port» (número 13) i «Projectes de construcció» (número 18). També li demanà que li fes una crítica del seu nou llibre de poemes (a punt de publicar-se) *L'oci de la paraula* (1927) al diari *Pla de Bages*.

Així, entre els llibres de Picó que trobem comentats a la revista *Ciutat*, cal destacar «Invocació secular» (número 1, febrer de 1926), redactat per J. Farran i Mayoral en la secció «Lletres a una amiga catalana». Aquest autor el considerava un volum de poesia ple de maduresa, per la seva vibració severa i amb els objectius que plantejava de destinació digna damunt la terra, ja que cantava la parella i la família, sense sensualitat ni sexualitat, sinó amb expressió sòbria i concentrada, mostrant un sentiment espiritual. Igualment, l'any següent Joan Alzina (número 9, gener de 1927) li va fer una crítica d'un altre llibre *Jubileu*, en la qual observava que els seus versos eren tan aviat eixuts, com replets d'imatges plenes d'esperit; amb la qual cosa aconseguia una harmonia que rebutjava totes les músiques fàcils. En Picó es captava una lluita per copsar la novetat motivada per la inspiració i la seva sensibilitat, però també comptava amb una perfecció de ritmes i un domini de la rima, quan en buscava de difícils. Potser alguna paraula era excessivament científicista. Igualment en el número 15 de la revista es publicà l'article «Sugestions entorn d'un poema» de Josep Carner, que pot considerar-se una anàlisi del treball de López-Picó, del qual destacava la fina qualitat lírica i la fluida expressió de la melangia moderna. Pel que fa a López-Picó, envià també un text de comentari «Nota als records Maragallians de Josep Pijoan i als comentaris que han suscitat», que sortí al número 15 (octubre-desembre) de *Ciutat*, en el qual

tot el que ara veig lluir, serva el deix
que ja abans de veure-ho dintre meu tenia.

Per què estic content? Què em fa bell el món?
Quin parlar encara dintre meu ressona?
Quina llum clareja dintre del meu front?
No ve tot dels llavis i els ulls d'una dona?

comparava Maragall i Xènius, i creia que hi havia semblances en la racionalitat viva, el sentit mític i l'aplicació d'ofici que tenien. Ambdós formaven part de la Catalunya endins, i era un exemple de la Catalunya enfora l'exposició del llibre català que s'havia realitzat a Madrid estimulada per la «Gazeta literaria», i que transmetia el desig de comprensió entre els literats de parla catalana i castellana. En aquest darrer aspecte, la cordialitat de Maragall havia afavorit l'acostament dels dos esperits. Text que cal comentar per la importància que tenia la revindicació d'una cultura pròpia i el fet de donar-la a conèixer a l'exterior.

La relació entre ambdós es remunta a l'any 1915, moment en el qual J. M. López-Picó –entre d'altres– va obtenir el premi extraordinari en els Jocs Florals del Casal Regionalista de Manresa. A finals del mateix any sortí el primer número de la revista *Cenacle* (desembre), en el qual es publicava el poema «Alegoria de l'any» (dedicat a les estacions) de López-Picó. En altres números també varen aparèixer textos seus. Podem recordar que en el número 5 hi havia un text literari sobre el capvespre a Barcelona en la secció «Prosa literaria». Pels voltants de 1930 J. M. López-Picó va ser convidat a presidir els Jocs realitzats sota el patronatge de l'Ajuntament de Manresa i portats a terme per l'Associació de Dependents. Encara que no pogué assistir-hi personalment, redactà un discurs que llegí Adrià Gual.

Com veiem la col·laboració va ser estreta. Pel que fa als primers temps, en la revista *Cenacle*, en el número 1 de desembre de 1915, trobem un poema de J. M. López-Picó, «Alegoria de l'any» (sobre les estacions). N'hi va publicar d'altres com «Llissó» (a la secció «Prosa literària» d'abril de 1916, corresponent al número 5), «Fantasia primaveral» en els números 10 i 11 (setembre i octubre de 1916) que guardava relació amb l'auriga, la primavera i l'Eden Concert. Hi havia, per tant, un intercanvi reiterat entre ambdós. Això quedava clarament demostrat perquè en la publicació *La Revista*, iniciada i dirigida per López-Picó, es varen editar poemes de Fidel Riu: «Plenitud» (juny de 1916), «L'amor que camina amb mi» (novembre 1916), «Duus una bata de color de rosa» (agost de 1917), etc. alguns dels quals Riu recolliria més tard en els seus llibres de poemes *Cant Gedrgic* o a *La Veu Subtil*. Si bé «L'amor que camina amb mi» no s'ha trobat recollit posteriorment, encara que era un poema clarament influït per les idees noucentistes de d'Ors. Podem constatar que la revista de López-Picó es començà a difondre uns mesos abans

que *Cenacle*, ja que el primer número de *La Revista* era del mes de maig de 1915 i el primer de la de Riu corresponia al mes de desembre del mateix any. Cal destacar també un comentari que sortí del llibre *Ofrena* publicat per López Picó en el número 8 (febrer 1916) redactat per J. Farran i Mayoral, que posava en relleu la qualitat de la seva obra, el seu cantar ideal de fina sensibilitat i el fet d'esser una persona inquieta en l'avidesa de imatges noves i formes renovadores d'expressió. Tot i que hi advertia una influència de d'Ors, l'artifici de la seva expressió era perfecte, no podia considerar-se com un fruit de la falsedat o l'engany, sinó de la veritat i la justesa; era un poeta natural, però tenia una puresa d'execució gens barroera.

Pel que fa a la segona etapa, després de la Guerra Civil, Riu viu des de fa anys a Barcelona tal i com mostren les adreces dels sobres. Com ja s'ha esmentat, a partir de finals del 49 principis del 50, Riu recupera la relació amb López-Picó: la nadala «Misteri nadalenc» que li va enviar aquest, l'edició per part de Riu de «Terra Daurada» (febrer de 1950) després de tants anys d'haver deixat d'escriure, varen suposar un nou retorn a la poesia, per causa del retrobament amb aquest amic i per tant de l'entorn i les tertúlies amb altres intel·lectuals, escriptors i coneguts del passat. De fet, la trobada d'ambdós va ser casual: López-Picó i Octavi Saltor estaven parlant al carrer Bailèn i es donà la coincidència que Riu es topà amb ells. El primer l'animà molt a continuar i en algunes de les cartes de l'època s'observa la manca d'il·lusió de Riu perquè llavors el català era una llengua molt minoritària, poc llegida i no era fàcil poder publicar-hi.

Com es pot apreciar per les dues cartes que li envien el mes de setembre de 1950, l'una escrita per López-Picó i l'altra per Saltor, corresponents respectivament als dies 17 i 28, Riu els ha enviat els poemes inèdits i els demana el seu parer, ja que està acabant els llibres, *La terra i el temps* i *Flors palpitants*. Com veiem, López-Picó es referia a alguns poemes que corresponien al primer llibre pel seu lirisme i qualitat. Saltor, a més de marcar-li algunes correccions, li aconsellà seleccionar els poemes de major qualitat descriptiva i d'emotivitat interior. Encara que el segon llibre es publicà el 1951, tardà una sèrie d'anys a editar el primer *La terra i el temps* i no va sortir fins al 1957. Cal destacar també la carta de López-Picó en contesta per la tramesa de l'exemplar del llibre *Avui* (el 15 de març de 1955); en aquest cas no es conserva cap carta anterior demanant la seva opinió (el llibre es publicà l'any 1954), però

li va reconèixer la vàlua de la seva obra i la vocació que tenia envers les lletres, com ell. Es tractava d'una obra sòlida, amb contingut de pervivència; amb qualitat, expressivitat i voluntat de perfecció formal.

Amb López-Picó eren de la mateixa generació. Aquest nasqué el 1886 i la seva lírica tenia una qualitat literària, tot i l'ús d'un lèxic personal i de modismes; a més, el caracteritzava una gran sensibilitat, exaltació contemplativa i una voluntat d'estudi d'allò humà i allò diví. La seva obra pot ser considerada com un resultat de la Renaixença, no conté banalitats, ni futilitats, sinó que aprofundeix en la vida i en la religió. Tenia molta lírica referida a Déu, la fidelitat i la convivència entre els esposos, la família, el pas del temps, etc. Conservador de mentalitat, amb sòlids principis morals, va introduir conceptes propis de la filosofia i la metafísica en els seus poemes. De vegades, es referia als seus amics, a la seva ciutat Barcelona, a exposicions, i adoptà una actitud més mundana i popular; així Riu rebé diverses «Nadales». Encara que la reflexió sobre la problemàtica mundial, la natura, Catalunya, sorgí amb intensitat i de manera repetitiva; també parlà de Vallirana, la Costa Brava, Cadaqués, etc.

López-Picó havia estudiat filosofia i lletres i sempre se sentí atret pel món de la literatura, tot i que treballà a la Diputació organitzant activitats. De jove col·laborà a la revista *Juventut*, i el 1915 fundà amb Joaquim Folguera una publicació anomenada *La Revista* (de 1915 a 1936), que també tenia les seves «Publicacions», per mitjà de les quals informava sobre cultura literària catalana i sobre els autors d'avantguarda: J. V. Foix, Joaquim Folguera, etc. A més de guanyar diversos premis de poesia, cobrí la plaça de Jaume Bofill i Mates a l'Institut d'Estudis Catalans (des del 1933), es recreà en el sentit i l'expressió de la llengua catalana, afavorí la nostra cultura i protegí els que la practicaven estimulant-los. Cal destacar un article que li escrigué J. Farran i Mayoral a *Ofrena*,¹⁰ en el qual deia que López-Picó sabia canalitzar i dominar en formes acabades la veu viva. Era, per tant, clàssic en la forma, però tenia molta sensibilitat i capacitat d'inquietar-se i sofrir. La seva poesia incloïa una lluita contra el dolor, les angoixes del dubte que patia de manera intensa. Es caracteritzava per la seva sinceritat, sense artificis, ja que sabia combinar la depuració formal amb les expressions clares i emotives. Hi havia en la seva obra perfecció del ritme i de la rima; no era un vers incomplet

10. J. FARRAN I MAYORAL, *Josep Mª López-Picó*, «Ofrena», núm. 3 (Gener 1917), p. 7-8.

ni fet de manera ràpida, com el dels «modernistes», encara que la seva primera obra *Intermezzo galant* (1910) podia encara ser considerada de filiació modernista. Una creació ja noucentista i prologada per d'Ors —que el tutelava llavors— fou *Turment-Froment*, llibre d'estructura molt rígida, en el qual s'observa un procés mig ascètic, mig analític per mitjà del qual volia trobar una sèrie de respostes a qüestions transcendents. Entre les obres de l'època destaquen *Poemes del port* (1911), *Ofrena* (1915), *Enyorances del món* (1920), *Nova ofrena* (1922), o *Meditacions i jaculatòries* (1927). El qualificaven d'autor cerebral i fred, amb imatges altament intel·lectualitzades i una obra que presentava una confessió i una autoanàlisi constants, sobre l'amor, la mort, etc. Si bé, d'altra banda, era un home dialogant, a qui agradava comentar les coses. Organitzava tertúlies al local anomenat «Continental» de Barcelona.

Octavi Saltor també el coneixia molt directament i pocs mesos després de la seva mort publicà «El secret del poeta» (notes sobre la poesia inèdita de J. M. López Picó),¹¹ del qual destacava també el temperament intel·lectual i les inclinacions cristianes: buscava Déu en les coses quotidianes, i vinculava l'amor al matrimoni i la família. Pel que fa a l'estil, mantingué en les seves darreres obres els versos assonants i el sentit constructiu de la seva realització lírica, junt amb l'encís per l'instant que passa conjugat amb la metàfora i l'expressió poètica.

[Data: 3 desembre 1925

Escrita amb paper segellat de la institució, Societat Econòmica Barcelonesa d'Amics del País, i a damunt a mà tapant, una mica les lletres, posa Particular.

Es tracta d'una carta manuscrita.]

Amic Riu-Dalmau:

Per tal de no oblidar-ho, us vull complaure ara mateix.

Adjunto l'única cosa inèdita que tinc. És la catalanització d'un tema de Kipling i em sembla escriureu per un primer vol (=volum) de la revista Joventut.

Espero veure aquest vespre en Benet i en Farran i Majoral als quals parlaré de l'assumpte que us interessa. Podeu directament escriure'ls a la *Veu de*

11. Octavi SALTOR, *Companys de servei*, Editorial Pòrtic, Barcelona, 1984, p. 197-217. Hi ha traduït al català aquest article que escrigué en castellà.

CARME RIU DE MARTÍN

Catalunya i desitjo que us puguin complaure.
He estat molt content de tenir notícies vostres i us agraeixo que no m'oblideu.
Vostre afectuosament amic

J. M. LÓPEZ-PICÓ

3 desembre 1925

[Data: 30-XI-1926

Es tracta d'una targeta de visita impresa amb paper segellat particular, en la qual hi ha escrit J.M. López-Picó, i sense l'adreça impresa.

Targeta manuscrita.]

Amic Riu-Dalmau: Us adjunto unes quatreres per la vostra revista *Ciutat* s.v.p. (= sempre vostre).

Sempre amicalment.

L-P

30-XI-1926

Sant Sever 5 pral. Barcelona

[Data: 7-XII 1926

Lloc: Barcelona

En el sobre l'adreça és Sr. Fidel S. Riu Dalmau, Cañellas 31 ter, Manresa, i el nom imprès Sociedad Económica Barcelonesa de Amigos del País.

Paper segellat de la institució, Societat Econòmica Barcelonesa d'Amics del País, i cobrint el text i a mà hi ha escrit particular.

Carta manuscrita.]

Amic Riu i Dalmau:

Us remeto els nos (=números) de *La Revista* que em demaneu exepció feta dels 215-216 i 232 que potser a la llibreria dels establiments Maragall us podran servir.

Estare molt content de veure-us i de passar una bona estona de conversa amb vos. Espero amb deler (=delict) el vostre llibre.

Sempre amic

J.M. LÓPEZ-PICÓ

7-XII- 1926

[Data: 2- febrer 1927

Lloc: Barcelona

Sobre amb paper segellat, Sociedad Económica Barcelonesa de Amigos del País, i a mà l'adreça Senyor F. S. Riu Dalmau, c/ Cañellas 31 1er, Manresa.

En paper segellat de la institució, Societat Económica Barcelonesa d'Amics del País. I a damunt en diagonal posa, a mà, particular.

Es tracta d'una carta manuscrita.]

Benvolgut amic Riu Dalmau:

Regracio el vostre llibre i la delicada ofrena que me'n feu. Enhorabona. Se la mereix i l'èxit també, que com vos sap treballa sense impaciències i amb seriosa vocació.

M'he permès de triar per l'*Almanac de la poesia* de l'any vinent el poema «Alegria imprecisa».

Vostre amb el millor afecte.

J.M. LÓPEZ-PICÓ

[Data: 12-juliol 1927

Lloc: Barcelona (pel segell del sobre)

El sobre porta l'adreça, Sr. Fidel S. Riu Dalmau, c/ Cañellas, 31- 1er, Manresa.

És una targeta de visita manuscrita igual que l'anterior, en la qual consta solament el nom imprès, J. M. López-Picó (Les targetes presenten les mateixes característiques de les que va utilitzar els anys 50).]

Amic Riu Dalmau: Deixo la vostra direcció a l'Altés perquè us remeti de ajuda per surti el meu nou llibre «L'oci de la paraula». Us en aquesta poesia per si interessa la publicació al Pla de Bages.

Us adjunto també una poesia inèdita per el vostre extraordinari que acostumeu fer, de *Ciutat*.

Amb la mes cordial amistat.

J.M. LÓPEZ-PICÓ

12 juliol 1927

[Data: Nadala 1949

Lloc: probablement Barcelona

El sobre és escrit a mà, Sr. Fidel Riu, Bailen 110, 3er 1a, Barcelona.

És una nadala mecanografiada, amb la signatura i la dedicatòria a mà.]

Misteri Nadalenc

La flama d'uns alens alabatens
s'enlaira joia i senya el front del dia;
i els àngels equilibren tots els vents
al pasme harmònic de la simetria.

Us vull entremig d'ales, pensaments
on l'ombra de volar igualaria
dibuix de flames als enardiments
i borrisols d'atzur a l'harmonia.

Celeste somnieig d'un més enllà
en companyia d'àngels a peu pla
que a mitja nit ens han desclos l'altura

i t'hi detures, pau, si ja es fa clar
quan tots els vols s'apleguen a la mà
de l'Infantó que senya la natura.

Nadala 1949

J.M. LÓPEZ-PICÓ
a Fidel Riu i els seus.

[Data: 28- febrer 1950

Lloc: Barcelona

Sobre escrit a mà, amb l'adreça St. D. Fidel Riu, Bailen 110, 3° 1^a, Barcelona i el remitent a darrere imprès, J.M. LÓPEZ-PICÓ, Rambla Catalunya, 121, Barcelona.

Carta escrita amb paper segellar particular en la qual consta el seu nom, J. M. López-Picó.

És una carta mecanografiada.]

Barcelona 28 de febrer de 1950

Benvolgut amic Fidel Riu:

La relectura dels vostres poemes *Terra daurada*, confirma el gust, assaborit més encara, d'aleshores que tingueru la gentilesa de fer-me'l a mans inèdit i de primera intenció.

Em sento cofoi de cloure'l amb un sonet en el que vaig intentar de dir-vos-

en l'emoció personal. I us felicito pel rejueniment que us augurava. Son dels que teniu l'obligació de continuar. I nosaltres la d'acompanyar-vos sense defalliment.

Sempre amic i company

Vostre

J.M. LÓPEZ-PICÓ

[Dades: 19-III 50

Targeta de visita impresa amb paper segellat en la qual consta el nom, J. M. López-Picó amb la informació manuscrita.]

A Fidel Riu Dalmau cordial regraciament de les poesies que em feu l'honor de benaurança dedicar-me i amb les quals vau posar i [...] al dia del meu sant.

J.M. LÓPEZ-PICÓ

19.III.50

[Data: 17- setembre 1950

Lloc: probablement Barcelona

Carta mecanografiada amb paper segellat personal, J. M. López-Picó.]

Barcelona 17 setembre del 1950

Benvolgut amic i poeta Fidel Riu:

Us regració l'atenció de consultar-me –via Saltor– els vostres dos reculls *La Terra i el temps* i *Flors palpitants* i en deixar-me'n assaborir la ineditat. Us felicito perquè sabeu fer honor als vostres noms amb la fidelitat de la vostra vocació i amb la fluència de la vostra inspiració. Sou –i sempre ho heu estat– equànime entre el poc i el massa, polít amb vos mateix i discret amb els altres. Del primer recull, sense desatendre'n cap de les pàgines, m'han interessat especialment la que conté els títols «La gràcia de les coses» i «Ocells», d'un lirisme enumeratiu contingut i insinuant a l'ensem; el sonet «Atemperada em guaites...»; l'altra enumeració inspiradament estructurada «Els arbres alts» i la viva presentació agílidosa de la primera quatrena de «Juny».

Del segon recull, el sentit que teniu de les flors que moren per no fer-se velles i la imatgeria ben up-to-date però de sempre que m'ha semblat

culminadora en la llàgrima d'argent del jonquill; en la papallona ala oberta del pensament; en els crisantems aranyes polides del cementiri; en el flirteig d'una beutat decadent de la magnolia. Subratllaria encara moltes de les corrandes florals i d'altres encerts sempre adequats als vostres [propòsits] ([] *afegit a mà en bolígrafo*) com al lèxic amb que els feu expressius. No em pregunteu per «Mestre titas» alliçonador. Soc un company que us diu enhorabona i us estreny la ma.

Ben cordialment (*escrit a mà*)

J.M. LÓPEZ-PICÓ

[Data: 28-IX 50

Lloc: Barcelona

La carta és de Saltor i la incloc aquí ja que té a veure amb López-Picó i la tramesa d'uns poemes.

Carta mecanografiada.]

Estimat amic Riu:

Us retorno els originals vostres, amb lletra original del Mestre L.-Picó, comentant-los. Jo, per la meua part, he posat algunes marques al marge. Comparteixo la opinió de L.-P. , i, una volta els hagueu vos revisat de nou, en aquesta plausible recerca de la perfecció que us caracteritza, en podem parlar discretament. M'inclinaria a mantenir els poemes a que més qualitat poètica tinguin; aquells on major espurna interior, junt amb la precisió descriptiva, els doni més anims. Desitjo que us hagi provat a tots l'estiu i les vacances. Ben vostre affm. amic que no us oblida.

SALTOR

28-IX-50

[Data: 12-Desembre 1950

No s'especifica el lloc des del qual s'envià.

Sobre amb segell de o'50 cèntims i l'adreça Sr. Fidel Riu, c. Bailen 110 3er 1a, Barcelona.

Nadala impresa signada a mà per J.M. López-Picó.]

Nadala de la nit Diàfana

Han madurat, Promesa, el teu esclat,

fatigues de l'espera dels profetes.
Desclou les hores, temps, l'Eternitat,
esbarjo en primavera d'orenetes.

Prínceps de l'aire, obriu de bat a bat
les portes a les rimes dels poetes
i en l'èxtasi del Fet: Jesús és nat,
s'acordin vols i passes de puntetes.

Jesús governa amb una màla brisa
i aguanta amb l'altre tot el pes del món.
El teu somris, Mare de Déu, irisa
el cel del teu esguard en el seu front.
I ta cloenda, mil nou-cents cinquanta,
augura entrada a l'altra Porta Santa.

[Data: 28-agost 1953

Tarjeta de visita amb paper segellat en la qual consta el nom J. M. López-Picó i en l'altra banda podem observar escrit a mà el següent:]

Molt agrait per les vostres cordials paraules de salutació i bons desigs de millora.

Afectuosament, com sempre

J.M. LÓPEZ-PICÓ

28 agost 1953

[Data: 15 -març 1955

Lloc: Barcelona

El sobre de les seves cartes acostumava a portar imprès el remitent a darrere, J.M. López-Picó, Rambla Catalunya 121, Barcelona; pel que fa a l'adreça de Fidel Riu, és la mateixa.

Carta mecanografiada amb paper segellat personal en la qual consta J.M. López-Picó.]

Barcelona 15 març 1955

Dilecte amic i benvolgut poeta Fidel Riu:

Regracio l'exemplar de les vostres proses *Avui*, valuades amb la dedicatòria autògrafa, la generositat de la qual m'acompanya i m'estimula a mereixer-la.

No us heu d'abandonar a la desesma del present que us enerva.
Tenim tots el deure de no defallir i afirmar *passi el que passi*, la nostra fidelitat vocacional. Les circumstàncies fugisseres, passaràn efectivament i la nostra obra serà el testimoni d'una supervivència superior a les efectivitats temporals.
El meu vot és que Déu us mantingui la voluntat de continuació i beneeixi la veritat, la llum i la senzillesa que vos invoqueu.
Sempre atentament i afectuosament

J.M. LÓPEZ-PICÓ

[Data: 1958

Lloc: Barcelona

L'adreça del sobre és: Senyor Fidel Riu, Bailen 110, 3er 1a, Ciutat, amb el remitent imprès de J. M. López-Picó, Rbla. Catalunya 121, 4 1a, Barcelona; el segell costà o'60 centims (de pesseta).

És una nadala impresa i signada a mà.]

Nadala 1958

Mitja nit, roser de l'alba

a Betlem casal del Pa.

Beneeix, Déu amb nosaltres,

el Solstici de Nadal.

Pau del Cel canten els àngels

amb la música de Bach,

perenne joia, nadala

de la bona voluntat,

i pauten amb la rosada

les notes dels cants d'infants,

neu madurada en la flama

vital, somrient dels anys.

MARIÀ MANENT

Fidel Riu i Marià Manent (Barcelona 1898-1988) també es coneixien des de la joventut, i eren de la mateixa edat. El 1915 ambdós coincidiren en els Jocs Florals de Sabadell, presidits per Joaquim Ruyra; Fidel Riu hi guanyà la Flor Natural i a Manent li atorgaren un premi especial per «Cançó del pagès». Pel

setembre de 1915, Marià fou guardonat a Berga amb un accèssit a la Viola amb l'«Oració a la Nostra Dona de Queralt» i a Fidel Riu se li concedí la Flor Natural. Una altra ocasió per trobar-se foren els Jocs Florals de Barcelona, del 7 de maig de 1916 en els quals Riu va obtenir la Flor Natural i Manent un premi extraordinari amb el poema «La cascata»,¹² el qual anà a llegir personalment.

Ell col·laborà en la revista *Cenacle* –com es pot comprovar per la carta d'octubre de 1916; en el número 6 corresponent al mes de maig sortí «Madrigal» sobre la temàtica d'una donzella i a *Ciutat* envià també amb traduccions de poemes anglesos de William Blake (número 2), o de John Keats (número 19).¹³ Manent va felicitar Riu per haver guanyat la Flor Natural als

12. *Jochs Florals de Barcelona*, Estampa La Renaixensa, Barcelona, 1916, p. 87-90. S'hi troba el premi del consistori per la poesia de Marià Manent:

La cascata

Es Mador tot rossenc, com la crin gloriosa del son quan tramunta la serra,
i té un dolç esguardar esllanguit, qui traspua son ànima blanca,
i en sos ulls s'hi reflecten llunyanes blavors i horitzons i boscuries i núvols,
i son còs te l'unció de les aures benignes
i dels barbres petons del mestral turbulent, qui dels boscos fa alçar una rara
salmodia.

Sab el gust de la mel de l'abella selvatge,
i la dolça tebior de la llet escumosa,
que li ofrenen tan pròdigament ses ovelles fecondes, que saben
l'exquisida sabor dels herbeis de les prades i cimes.

La pastora Lybera és tan bruna
com el pa ben olent de pagés,
que ha pastat ab ses mans tremoloses i blanques la vella padrina.
El mirar de Lybera te'ls grans serenors i claricies ignotes,
que del mar i del cel, en el dies diàfens, evoquen la clara blavura.

El mirar de Lybera és talment fatillera carícia,
qui al posar-se en el prat, fa esclatar les roselles jocondes.
En la dolça quietut eglogal d'una tarda olorosa i daurada
se trobaren Lybera i Mador.
Ella seria a la vora del riu, escoltant el cantar de les aigües brunzentes
d'una nivea cascata, que feia onejar sos cabells follament i sonora.
I Mador li digué: -¿Per què sempre t'estàs en la vall tota sola
devora les aigües qui bramen?
¿Per què mai no t'enfiles pel flanc de les serres florides,
i al cap-tard, quan s'encen com un cor inflammat un estel tremolós,

Jocs de Barcelona; també ell n'havia aconseguit una als Jocs de Girona. Com es pot observar per l'adreça de la carta, Manent residia a la mateixa vorera on després va viure Riu quan feia un temps que s'havia instal·lat a Barcelona, si bé de petit Manent havia viscut al carrer Doctor Dou; llavors estiuejava a Premià de Dalt. L'any següent, –encara que Riu també s'hi presentà– el premi en els Jocs Florals de Vilanova el guanyà Joan Arús –poeta i literat noucentista, que també havia col·laborat a *Cenacle*–, però és molt probable que

ran mateix de l'altiva carena,

en el bosc de sapins no t'en vas a dançar amb les altres pastores?

Que no't plau dominar, de l'altura, els vilatges ombrívols
i collir en les cimes les flors que les aures perfumen?–

Diu Lybera, esguardant tristament al pastor: –¡Si sabessis
oh Mador! El consol que'l cantar de les aigües em dona!
Si sabessis la rara virtut d'aqueix bàlsem qui posa dolçor en mon ànima
i'l dolor qui'm punyeix suavitzà!

–Jo no sé-diu Mador– quin enigma abscondeix ta paraula.

Jo no sé lo que'ms dius del dolor i la negra tristura,
quan el món te somriu i a l'entorn et floreixen els lliris.

–Mes són lliris morats, qui recorden la tomba
i no tenen odor....–

–Oh Lybera, Lybera! El teu dir es plè d'ombres obscures.

Quan el vent bat les ales damunt les obscuries, ¿no has vist com els arbres
agiten les cimes

i se diuen secrets que en la calma callaven? ¿No sents com les aus se raconten

les penes

i les aigües murmuren als joncs, llargament, llur complanta?

¿No sabs que en la nit solemnia i pregona i callada
en les altes blavors els estels se somriuen fervents, i ressona
pels espais llur parlar com el cant de les cèliques orgues?

Fins aqueixes clarors que fulguren arreu, i els capvespres porprats
amb el blau infinit dialoguen,

(i amb un dir que no saben els nostres sentits i que sols nostre cor endevina.)

Oh Lybera! Natura és un himne exultant i un fluir infinit de col·loquis:

Tan sols l'home pels seus consemblants té secrets,

I no s'obre'l cor franc, com el calze del lliri al consol emmelat de la fresca

rosada!–

Això deia Mador i callava Lybera....

i després aixecava sa testa, qui duia, la gloria de l'or potentí per corona:

Riu hi desenvolupés alguna tasca, ja que cobrà 25 ptes. Uns anys després, el 1919 –segons la carta del 8 de setembre escrita per Manent– cobrà 50 ptes als Jocs de Granollers, probablement per haver guanyat algun premi. Cal recordar que Riu renunciava als accèssits i demanava només premis, preferia no obtenir res quan es tractava de premis secundaris. També s'observa en la carta

–Oh Mador! jo't diré la dolor qui'm tormenta;
 jo't diré perque trobo conort en el cant de les aigües...–
 I fità'ls ulls al cel i seguí la pastora parlant, amb un dir que semblava
 el cantar d'una font i el sospir d'una tòrtora.
 –Jo so filla de vora la mar, que tot just s'afigura
 des del cim de les serres més altes d'aqueixos encontres.
 Jo so filla de vora de la mar
 que és talmunt una prada que té damunt seu flors de núvols i veles i escumes,
 i canturies d'onades i flonjos volars de gavines;
 i remades humils, mes ardides i braves, de barques ventrudes,
 i blancures de pobles i viles al llarg de les costes obertes i clares.
 Jo so filla de vora la mar i mon dolç estimat també ho era.
 Com havien florit en la platja les roses de nostres idil·lis,
 breçolades pel cant de les ones amigues i els besos de l'aire marí,
 perfumat d'una olor salabrosa!
 Amb quin fort bategar el meu cor, els matins esperava
 que arribes en sa barca flairosa de pesca;
 i prenia el present palpitant de la mar en mes mans, i botien els peixos d'argent
 i de porpra!
 Mes un jorn, oh Mador! esperava endebades
 i mon cor se'm fonia d'aquella dolor tan punyenta.
 En el cel hi restaven uns núvols negrosos
 Com uns corbs, en record de l'afrosa tempesta nocturna.
 En la platja vibraven els crits de les gents, qui corrien, els braços enlaire....
 i amb l'esguart frebrosenc escrutavem el lluny,
 mes la mar era tota deserta!....
 Oh aquell jorn malhaurat, somrient i traidor, l'endemà de la nit de tempesta!
 Oh la Mort, habillada de nit i negror, qui'm fruta l'estimat,
 i deixà la negrura en mon ànima!
 De llavors, Mador, devingui malaltia
 i me diuen que anava sovint a la platja, cridant llargament,
 i desfetes mes trenes, com folla!
 I mon pare'm portà a la muntanya, per si uns aires nous guaririen mes penes,
 i en els dies primers ma dolor devingué més serena i callada,
 i va dar-me conort l'esguardar maternal de la Verge de vostre ermitatge
 blanquíssim.

de l'11 de novembre de 1917, que ambdós estaven d'acord a substituir els objectes d'art com a guardó en aquests certàmens per una suma de diners. Riu –per la carta del 7 d'abril de 1918– de fet aconseguí en els Jocs de Súria que es donés una suma en metàl·lic als guanyadors dels Jocs de l'any 1918, i convidà Manent a presentar-s'hi (vegeu la carta del 15 de juny del mateix any), amb la intenció de poder assignar-li la Flor. Finalment, per una carta posterior del 4 del mes de juliol, s'observa que ambdós obtingueren un premi. Riu amb la «Cançó de l'amor eterna» i Manent amb el poema «Flama i abril». Pel que fa al de Manent (segons la carta del mes de setembre de 1918) fou de 100 pes., i el de Riu consistí en una suma en metàl·lic també, encara que no sabem quina fou la quantitat que cobrà. Sortí un comentari a *La Vanguardia* del crític de literatura i art Alexandre Plana (1889-1940) tractant sobre els esmentats jocs. Recordem que, Manent havia guanyat ja molts premis en els Jocs Florals, a l'Aliança del Poble Nou (1916), la Bonanova (1916), etc. En una carta de 1918 es tractava d'els premis de «La Alianza» i Manent es referia a aquesta societat del Poble Nou.

El to de les cartes que s'escriuien era d'amistat, pels comentaris que contenen. El 1917 fou el moment en què Riu treballava de secretari a la botiga de Can Jorba de Manresa propietat de Pere Jorba –el qual anys més tard inaugurarà un altre magatzem a Barcelona, si bé llavors Riu ja estava col·locat com a comptable i administratiu a la FIATC– i Manent tenia la seva feina a «La Caja de Pensiones para la Vejez y de Ahorros» (plaça de Jonqueres) de Barcelona. Aquesta entitat acostumava a contractar els alumnes que havien

Mes bentost, a l'anyor que sentia es junyí l'anyorança del mar,
i és talment dins de mi melangiosa boirina...
I per çò'm veuràs sempre devora d'aqueixa sonora cascata,
que'm recorda el cantar de les ones, que vetllen el sòn eternal de l'amat, i el
breçolen....»

I plorava Mador, i Lybera plorava.
S'extremien els zèfirs, llençant un sospir en les frondes,
i els abets agitaven les cimes amb lleus cruiximents de les branques,
i se veien coll-ròrcer les flors de la prada a les pàl·lides llums del crepuscle....

13. Marià MANENT, Traduccions de «La Cançó» i «La Rosa» poemes de W. Blake a *Cenacle* (Manresa), núm. 2 (1926), p. 38. I l'traducció del poema «Cancó de Fades» de J. Keats a *Cenacle* (Manresa), núm. 19 (1928), p. 97.

obtingut el primer lloc al darrer curs dels jesuïtes per desenvolupar treballs i perquè portessin a terme activitats de difusió. Va col·laborar amb l'entitat durant una etapa fins al 1926. Coincidí també amb el moment en què Manent publicà algun article a *La Revista* de López-Picó, junt amb altres autors, ja que amb aquest es conegueren en els Jocs Florals de Girona (1916). Cal destacar que l'any 1917 Manent edità el seu primer volum de poesia *La Branca*, del qual es va fer un tiratge de 150 exemplars que lliuraren a la llibreria Verdaguer. En reservà una cinquantena per a mestres, amics i parents. Entre d'altres en dedicà un a d'Ors, un altre a López-Picó, un a Graugés i un més a Riu. d'Ors i López-Picó foren per a Manent uns mestres; així com Jaume Bofill, cinc anys més gran. Manent redactà una notícia d'aquest llibre per al número 4 d'*El Camí*, corresponent a 1918 i Folguera en tragué una crítica, segons consta en les cartes, dels esmentats,¹⁴ la qual es troba en l'exemplar de *La Publicidad* corresponent al 5 d'agost de 1918 on qualificava la tasca d'aquest poeta com plena d'una «elegancia mecànica», perquè parlava de la natura d'una forma objectiva, indiferent, sense mostrar ni vici, ni sentiments. D'una manera excel·lent, amb equilibri, gravetat, rima fàcil i sense jugar amb el vers, i hi trobava una certa semblança amb J. M. López-Picó.

Tot i que la seva afecció els mantenia molt il·lusionats, com es pot comprovar, sorgia de vegades algun comentari, per mitjà del qual Manent es queixava que la vida burocràtica que portaven els impedia produir més obra.¹⁵ Així i tot, Manent, l'any 1919 tornà a enviar a Riu un nou llibre que consistia en una traducció del poeta anglès John Keats del qual Riu va realitzar una crítica a la revista *Juventut*; recordem que ja li havia publicat algun poema traduït d'aquest escriptor a «Cenacle».

Manent li va fer d'intermediari, ja que Riu volia aconseguir una entrevista amb D'Ors pel tema de la nova biblioteca que s'havia d'instal·lar a Manresa, aprofitant que coincidia amb el moment en què D'Ors era Director d'Ensenyança de la Mancomunitat —com es pot llegir en una de les cartes— o més ben dit Director d'Instrucció Pública per nomenament d'Enric Prat de la Riba el 1917, i es dedicà a fomentar la cultura amb l'obertura de biblioteques públiques en diverses poblacions catalanes, com ara Pineda. La Biblioteca de

14. Per la carta difícil de datar de 20 o 21 de setembre de 1918 se sap que Folguera comentà els llibres: *Cant Geòrgic* i *La Branca*. No s'esmenta la publicació en la qual sortiren aquestes crítiques.

15. Vegeu la carta que Manent va escriure a Riu el 4 de juliol de 1918.

Manresa fou posterior; tot i l'interès de Riu i d'altres, no va ser possible llavors. Manent s'esforçà per aconseguir gent que el recolzés, ja que també parlà amb Manuel Brunet (1889-1959, literat i periodista, llavors redactor de «La Veu de Catalunya»). Finalment a l'entrevista amb Xènius hi anaren tots dos, per causa que Manent el coneixia directament, i també per l'interès que mostrava envers les lletres i la cultura.¹⁶

Es trobaven tot sovint a Barcelona per parlar de literatura, poesia i recitar versos, a més de les nombroses cartes que s'enviaren, en les quals queda reflectida l'atracció d'ambdós vers la cultura i les lletres. L'intercanvi d'informació sobre certàmens literaris i obres pròpies era freqüent. Pels volts de 1917 Riu estava preparant *Cant Gedrgic* (1918) i Manent el 1920 publicà *La collita de la boira*. En la carta del 25 d'octubre de 1917, Manent li va remetre uns escrits d'un amic anomenat Giral, però aquests no sortiren publicats en la revista *Cenacle*, si bé foren acceptats de bon grat per Riu; i també va fer propaganda a Manent de la nova revista de caire catalanista que havia fundat anomenada *El Camí*, a *Cenacle*, i de la qual sortiren sis números l'any 1918. A més, el darrer autor, a *El Camí* comentà la nova publicació de Riu *Cant Gedrgic*, la qual li agradava pel que sembla pels comentaris trobats; i en una carta del 10 d'octubre de 1920, Manent donà a Riu la seva opinió sobre el nou llibre *La Veu Subtil*, aparegut aquell mateix any, i del qual remarcava –amb sinceritat– la seva penetració lírica en les coses, la descripció de sensacions, estats íntims i emocions. Igualment, en la carta de 19 de novembre del 1921, Manent es referia a la seva nova publicació *La collita en la boira* (1920) i demanava a Riu una valoració sincera de l'obra. Pel que fa als certàmens, s'esmentava que en els de Gràcia guanyà una viola Joan Capdevila, en els de Girona del mateix any cap dels dos obtingué un premi, ni tampoc els poetes Josep Carner (1884-1970), Joaquim Folguera (1893-1919) o Ventura Gassol (1893-1980), que també s'hi havien presentat, si bé sembla que Joan Arús (1891-1982) sí que fou guardonat. S'influïren mútuament, ja que no solament competien pels premis, sinó que de vegades si un no hi anava, l'altre tampoc, com en el cas del certamen del Centre Moral. Fins es corregien i feien suggeriments sobre els textos que escrivien per millorar-los, com per exemple en el poema que Marià envià a Riu –segons la carta del 27 octubre

16. Segons consta a la carta transcrita amb data de 27 d'octubre de 1917, cal esmentar que Manent també coneixia Armengou i li tenia una certa franquesa.

de 1917— per a publicar a *Pla de Bages*. També s'intercanviaven adreces d'altres literats i poetes, com la de Joan Capdevila, o la de Pere Isern, que surt esmentada en una de les cartes; o bé d'obres destacables com *Vida de Gràcia*. Notícies sobre llibres, com la relacionada amb la presentació d'una versió traduïda d'un estudi sobre els literats catòlics francesos, tema que els motivava a tots dos, i del qual Manent havia escrit l'article «Alguns aspectes del Renaixement catòlic en la lírica francesa». S'intercanviaven informació; així Manent li demanà un número del butlletí *L'Om* que Riu editava i en el qual també Manent hi havia escrit comentaris.¹⁷ Aquesta publicació incloïa un concurs de contes i Manent proposà a Joan Badia de Girona que s'hi presentés.

També parlaven dels problemes que tenien amb les impremtes, de la dificultat i lentitud amb què s'havien d'editar les coses, i sobretot de l'escassa difusió de les publicacions en català. Defectes en el paper, el relligat, etc., eren altres aspectes que observaven. O bé de l'assumpte relacionat amb la pulcritud o cura; en aquest sentit és molt interessant la carta de 7 d'abril de 1918 on Manent explica a Riu el cost de l'edició del seu llibre *La Branca*: per 100 pàgines i 150 exemplars li van fer un pressupost de 200 pts., però a causa de l'augment de pàgines calculà un preu de 250 pts., més el cost dels dibuixos i gravats.

Podem destacar en aquest sentit el projecte editorial que Manent va demanar a Riu que promocionés, anomenat «Biblioteca popular Estel», orientat a la difusió de la literatura catalana i de les obres clàssiques d'arreu per mitjà de traduccions, amb l'objectiu d'imposar el llibre català i multiplicar les empreses editorials. Es tractava d'una col·lecció adreçada a molts catalans, segons paraules d'A. Rovira i Virgili. Cal llegir la carta del 6 de març de 1922 per conèixer-ne més detalls.

Es conserva només una carta del període comprès entre el anys 1922 i 1932, del mes de febrer de 1927, moment en el qual Riu havia escrit el llibre *Terra amorosa* del qual envià un exemplar que sembla del seu grat, ja que volia fer-li una crítica a la *Revista de Poesia*. No la hi va fer, perquè la revista deixà de publicar-se el mes de març de 1927 (número 11), però en el corresponent al mes de setembre-desembre de 1927 (número 10) tractà sobre dues publicacions: *La Revista* i *Ciutat*. Si de la primera posava en relleu la seva publicació

17. Vegeu la transcripció de la carta de Manent del 19 de novembre de 1921.

ininterrompuda, que la convertia en una font de documentació imprescindible per conèixer tot el que havia tingut lloc a Catalunya en els darrers dotze anys, a la qual cosa calia de sumar-hi la seva gran profunditat i qualitat. De la segona indicava la seva pulcritud i les variades aportacions, entre les quals era molt rellevant el text de J. Farran i Mayoral sobre la teorització estètica de la realització poètica.¹⁸

Riu es va casar l'any 1928 i a partir del 1932 se n'anà a viure a Barcelona, encara que tenia molts projectes de prosseguir escrivint en la premsa, i ho va fer durant un seguit d'anys a *Pla de Bages* i *Patria*. Després, paralitzà la seva activitat en canviar de domicili. De fet, llavors Manent també s'havia casat –ho vá fer també el 1928 amb la seva cosina Josefina– i no residia al carrer Bailèn 95-97, sinó que es traslladà a Sant Gervasi, al carrer Craywinckel 24, ocupant una casa de Jaume Bofill. La relació amb Manent passà a ser directa, fins a la Guerra Civil, moment en què Manent anà a viure a Viladrau. No la prosseguiren després de la guerra quan aquest va tornar a Barcelona, perquè Riu deixà l'activitat poètica i literària; en canvi, Manent i López-Picó continuaren la seva relació. Es conserva una altra nota escrita per Manent en una targeta del 1949 i que coincideix amb el moment en què Riu va tornar a escriure i estava a punt de publicar *Terra daurada*, obra que sortí el 1950. Llavors va reprendre no solament l'activitat literària, sinó periodística, col·laborant també a la revista *Bages* (1953-63) de l'Institut d'Ensenyament Mitjà Lluís de Peguera, de Manresa, que dirigia Ignasi Bajona. Quan *Terra daurada* va sortir, la repartí entre els coneguts i Manent li va redactar una crítica molt favorable de l'obra, per la seva vivesa, fruit de les seves vivències i de l'observació del món. Aquesta fou la darrera carta que s'intercanviaren, on s'observa que si bé la relació s'havia distanciat entre ambdós, encara no s'havia perdut l'amistat. De la resta de llibres, no se sap si Riu no els hi envià, o bé si s'han perdut les cartes. Manent publicà durant aquest període entre altres *Obra poètica* (1956) i *La ciutat del temps* (1961); estava ficat de ple en l'ambient literari, anava als congressos de poesia i mantenia contactes amb escriptors catalans i de la resta de l'Estat.

Finalment, el seu fill Albert Manent, també filòleg, va escriure a Riu per demanar-li una sèrie de dades que necessitava per al diccionari de literatura catalana que estava preparant. És una carta del 1966, moment en què Riu ja

18. *Revista de poesia* (Barcelona), núm. 10 (setembre-desembre 1926), p. 173.

havia publicat el seu darrer llibre *Llum en la sang* (1960) –la resta de texts són inèdits– i ell comptava 68 anys. Aquest diccionari havia tingut diverses reedicions i en l'actualitat la seva continuació es plasma en el *Nou diccionari de la literatura catalana*, editat per Edicions 62 l'any 2000.

[Data: 3-V 1916

Lloc: Barcelona

Targeta postal manuscrita amb l'adreça Sr. En Fidel Riu i Dalmau, Manresa. En l'altra cara trobem una fotografia que mostra l'interior de la Catedral de Barcelona núm. 6.]

Amic.

He llegit que teniu la Flor als Jocs d'aqueta ciutat. Per aquest nou triomf la més entusiasta i coral enhorabona.

Espero donar-vos-la personalment el diumenge.

Un abraç afectius.

MARIAN MANENT CISA

Barcelona 3.V.1916

v/c. Bailen 95 o 97 – 2on (Barcelona)

[Data: 14-X 1916

Lloc: Barcelona

Carta mecanografiada.]

Sr. En Fidel Riu i Dalmau

Manresa

Dilecte amic. Tinc el gust de remetre-li l'adjunta composició per al «Cenacle».

Si no tenen ja l'original distribuït, li agrairia que anés en el número corresponent a Octubre.

Amb mercès avançades, em repelesc son devot amic i afm. s.

M. MANENT

Barcelona, 14-X-16

[Data: 28-Agost 1919

Lloc: Barcelona

Sobre i carta de dol (amb el contorn negre).

Les lletres del sobre van mecanografiades i l'adreça és: Sr. D. Fidel S. Riu Dalmau.
Prov. de Barcelona. Manresa.
El full de la carta ha estat doblat en quatre parts.
La carta és manuscrita.]

Barcelona, 28 Agost 1917
Sr. En Fidel S. Riu i Dalmau
Manresa

Caríssim:

Oportunament rebi la teva amable postal i amb molt gust compliré els encàrrecs que en ella em fas. Ahir vaig fer preguntar si s'havien celebrat els certàmens a que tu et refereixes i em contestaren negativament. Tan prompte com siguin en mon poder la viola i l'altre distinció, te les faré a mans per mitjà del Sr. Millàn, qui reb diàriament cartera d'aquesta Oficina Central. Suposo que ja hauràs vist el veredict de Jocs de Vilanova i et prego que no prenguis à mal l'adjudicació d'un premi de poca importància: tu ja sabs el que són aquestes coses i, lamentant-ho molt, sovintment un hom no pot ser tan àrbitre com voldria.

Em plauria amb gran manera que vinguessiu a la festa, que es celebrarà el dia 9 de Setembre, car passariem un dia junts, la qual cosa no podem fer sinó de tant de tant. T'adverteixo que l'Arús té la flor, per sí encara esteu d'aquella manera; però, amb tot, m'agradaria molt que hi assistissis per poc que et sia possible.

La notícia de que «Cenacle» està a punt de sortir, va donar-me una forta alegria. Creu me que ja l'enyorava i la gent es començava a alarmar d'aquell somni persistent. T'agraeixo que hi publicis la meua traducció.

Espero que m'escriuràs abans del dia 9 i que d'aquí en endavant ho faràs més sovint, per tal de suplir les converses d'amistat que no podem gaudir d'una manera verbal.

Pots adreçar la correspondència al meu nom, prov. de Barcelona. Premià de Dalt, on estaré fins a primers d'Octubre. Els dies feiners, però, vaig i vinc cada dia a Barcelona.

Si veus al Sr. Millàn t'agrairé que el saludis de part meua.
Desitjant llegir-te aviat, t'abraça aquest devot amic.

MARIAN MANENT

[Data: 20-IX 17

Lloc: Barcelona

Consta en el sobre amb paper segellat, Caja de Pensiones para la vejez y de ahorros, Plaza Junqueras-Barcelona, junt amb l'escut, el telèfon i l'apartat, encara que no es llegeixen. L'adreça a mà és Sr. D. Fidel S. Riu Dalmau, Manresa. Prov. de Barcelona.

Carta mecanografiada.]

Sr. D. Fidel S. Riu i Dalmau
Manresa

Caríssim:

Vaig rebre oportunament la teva amable lletra, agraint de tot cor la teva felicitació.

Si encara no has rebut les 25 ptes. import del premi dels Jocs de Vilanova, et seràn enviades dintre poc.

Penso que pròximament podré fer-te a mans la viola de Gràcia. Ahir vaig enviar-hi un amic que me'n dirà quelcom un d'aquests dies.

En la teva esmentada carta (data 3 corrent) em dius que «és fàcil que d'aquí poc temps ens veiem» di no sé si ja has vingut a Barcelona o no. si encara no ho haguessis fet, t'agrairia profundament que em vinguéssis a veure a l'Oficina (Plassa Junqueres), aon em trobaràs de 9 a 1 el mati i de 3 a 2/4 de 7 la tarda. Ja desitjo poder parlar amb tu de les nostres coses, puix que des d'aquell dia 9 d'Abril ja han passat més de cinc mesos.

Perdona que no t'hagi contestat abans, car des del primer de Setembre fins al 15, he tingut vacances i he corregut un bon xic. Vaig fer una bonica excursió a Andorra. Demés, he tingut els Jocs de Vilanova i La Seu.

Esperant que si véns no et descuidaràs de fer-me una visita, t'abraça de tot cor.

MARIÀ MANENT

Barcelona, 20-IX-17

Fins a primers d'Octubre, continuà dirigint la correspondència a Premià de Dalt.

[Data: 7-October 1917

Lloc: Premià

Sobre de dol escrit a mà, Sr. D. Fidel S. Riu i Dalmau, Manresa.

Carta manuscrita.]

Sr.D. Fidel S. Riu i Dalmau
Manresa

Caríssim:

He rebut la teva última postal, en la que m'anuncies la teva vinguda pel dia 14 del corrent.

Per tal que no fessis el viatge sense poder veure En Xenius, ahir vaig anar a l'Institut per parlar-hi i em digué que no li fora possible rebre'ns el dia que tu et proposaves, car ha d'anar a fer una visita a Pineda, també per estudis previs abans de l'implantació d'una Biblioteca en aquella localitat.

Em va indicar En Xenius que els dies millors per a trobar-lo són els següents: dimecres i divendres al matí, en la Direcció d'Ensenyança de la Mancomunitat (Universitat Industrial) i dijous i divendres de 5 a 7 de la tarda, a l'Institut. Després d'aquesta visita vaig anar a l'Ateneu, aon trobí el nostre amic Brunet i vaig posar-lo al corrent de ço que t'he dit. Creiem que forra convenient que vinguessis el pròxim divendres i et quedessis a Barcelona fins el diumenge. D'aquesta manera tindriem ocasió de parlar //de les nostres coses, puix les nostres entrevistes tenen lloc massa de tant en tant di encara d'una manera ràpida. Podràs estar aquests dies a casa, on tindràs taula llit di un amic en cada un de nosaltres. T'ho dic amb tota franquesa i sinceritat, en nom propi i dels meus i em faràs molt content amb la teva acceptació.

Si En Jorba et posés obstacles a deixar-te fer festa aquest parell de dies procura convence'l posant de relleu l'obra cultural que serà el fruit de la teva visita a l'Eugeni d'Ors i l'impossibilitat de trobar-lo en dies festius.

Espero que em contestaràs urgentment i que tindrè el gust d'abraçar-te la setmana entrant.- Quan vinguis, el divendres, vés a cercar-me a l'Oficina (Plaça Junqueres) i alhora podré ensenyar-te l'interessant edifici de la Caixa de Pensions.

Nosaltres ja serem instal·lats a Barcelona per a l'hivern, des de demà dilluns, si Déu vol.

Reb una abraçada fraternal del teu devot amic

MARIÀ MANENT

Premià 7 d'Octubre de 1917

[Data: 11-X-17

Lloc: Barcelona

Targeta postal manuscrita, però sense fotografia en la cara de davant. És blanca i porta només l'adreça D. Fidel S. Riu i Dalmau, Manresa.]

Sr. D. Fidel S. Riu i Dalmau - Manresa

Caríssim: Rebuda la teva postal, agraeisc el teu agraiment dolent-me que no acceptessis les meves ofertes, i esperant que una altra ocasió procuraràs fer una estada mes llarga entre nosaltres.

Em sap greu haver-te de notificar en que lleugerament el plan de diumenge al matí, puix, contevulla que aquest diumenge em toca estar unes hores de guàrdia a l'oficina, no em fóra posible rebre't a casa a les 11 i et prego que vagis a buscar-me a la Caixa de Pensions (Plaça Junqueres prop de la Pca. d'Urquinaona) i com et deia en ma anterior, et podré mostrar l'edifici i d'alli sortirem junts, darem un volt i podràs dinar a casa.

Ahir vaig llegir a «La Veu» el teu substanciós article, d'un gran sentit pràctic, pel qual et felicito.

Esperant abraçar-te el diumenge em repetesc ton devot amic.

MARIÀ MANENT

Barcelona 11-X-17

[Data: 25-octubre 1917

Lloc: Barcelona

L'adreça del sobre és Sr. D. Fidel S. Riu i Dalmau, Manresa; sense remitent.

Carta manuscrita.]

Sr. En Fidel S. Riu i Dalmau

Manresa

Caríssim: He rebut avui la teva amable lletra. Efectivament, la Viola de Gràcia va recollir-la en Capdevila, i té la enviaré pròximament.

No m'estranya pas ço que em dius de l'Arús i els Jocs de Girona: ja estic un bon xic endinzat en el coneixement de les trifulgues floralesques i no m'escandalitzo de res.

Avui he llegit el veredict de dels jocs de l'esmentada Ciutat en el «diario de Gerona» i veig que ni tu ni jo hi tenim res. He telefonat a En López-Picó, qui m'ha dit que, davant l'inhibició del President del jurat i l'absència de Mn. Riber, s'ha trobat ell sol en la deliberació darrera, enfront dels tres restants, que són En Josep Estalella, En Palol i el secretari sr. Riera. Les seves indicacions diu que prenen el caràcter d'imposicions car els tres individus anomenats estaven completament d'acord. Lamentant-ho molt no solament ha tingut que sacrificar els nostres versos, sinó també els d'En

Carner, d'En Folguera i d'En Gassol. Es veu que n'està força amoïnat i m'ha dit finalment que ja en parlarem.

Igual que tu, també em penedeixo ara de no haver tirat als del Centre Moral i et demano que em perdonis si vaig contribuir a què tu no hi tressis tampoc. Què hi farem ? Déu nos en guard d'un ja està fet.

M'agrada el títol definitiu del teu llibre que desitjo veure publicat ben aviat. El meu em sembla que no podrà sortir fins a últims de Gener, si Déu vol, per dificultats del paper i de l'impressor que ha de fer-me'l.

Avui et remeto l'adjunt treball del meu bon amic Giral, de qui ja vaig parlar-te aquell diumenge que m'ha deixat tan bon record. Has de tenir en compte que comença a escriure i es troba, naturalment, en període de formació. Et prego que em diguis lo més aviat possible què te'n sembla amb tota sinceritat, indicant-me en quin número de Cenacle podeu publicar-ho. Mercès per endavant.

D'aquí algun temps t'enviaré quelcom meu i procuraré obtenir-te altres col·laboracions de gent interessant.

Ja que no ens podem veure gaire sovint, podem tenir una constant correspondència –tal com varem quedar- i aixís suplir-me les nostres converses verbals.

Et prego que saludis al Sr. Millán de part meua.

Amb records de la meua mare i tía, reb una fraternal abraçada del teu devot amic.

Barcelona, 25 octubre-1917

MARIA MANENT

[Data: 27-octubre 1917

Lloc: Barcelona

Carta manuscrita.]

Sr. En Fidel S. Riu i Dalmau
Manresa

Caríssim: Suposo que quan la present arribi a les teves mans, l'amic Armengou s'haurà enterat de la nostra entrevista amb en Xenius i de la necessitat urgent d'una campanya intensa, abans del 31 d'octubre.

Et remeto les adjuntes quartel·les que, tal com vam quedar amb l'Armengou, poden fer publicar en el «Pla de Bages». Si hi trobes alguna cosa que no vagi bé, rectifica-ho, i anula tot allò que no creguis convenient.

Esperant rebre aviat lletra teva: amb records afectuosos dels de la casa t'abraça fraternalment

MARIÀ MANENT I CISA

Barcelona 27 oct-17

[Data: 11-Nov-1917

Lloc: Barcelona

Consta en el sobre, Sr. D. Fidel S. Riu Dalmau, Manresa, prov. Barcelona, en lletra manuscrita.

La carta també és manuscrita.]

Sr. D. Fidel S. Riu i Dalmau

Manresa

Caríssim:

Oportunament rebí la teva última carta, que contesto amb una mica massa de retràs. Perdò.

L'Armengou -a qui escric avui- m'entera per carta del vostre bell triomf que m'ha deixat ple d'alegria. Estic segur de que la Biblioteca serà concebida a Manresa, considerant les ventajoses ofertes que ha fet la Ciutat. Aixís ho desitjo de tot cor.

Mercès per la publicació de les meves ratlles al «Plà».

L'amic Giral m'encarrega que ho regràciï de la seva part per l'admissió del seu treball. Estic molt content de que fós del teu gust, ja que es tracta d'un amic dels que jo estimo més.

Espero veure el teu llibre, però no el dia 1er de desembre, com m'anuncies, sino més tard, puix ja estic escarmentat dels impresors, enquadernadors, etc. A veure si ni erraré. De totes maneres creu que ja desitjo tenir-lo i quan més aviat millor. Jo hi tinc moltes esperances.

L'adreça d'En Capdevila és: c. Mallorca, 170 - i la de l'Isern, Corts Catalanes, 550, 2n 1a.

Dintre pocs dies t'enviaré pel recader la Vida de Gràcia, que m'ha dit en Capdevila és molt bonica. Aquesta quincalla gloriosa sempre val més que el guixi (=guix).

Ja indicaré a l'Isern ço que em dius respecte als Jocs de l'Empordà. decididament s'hauria de declarar el boicot als objectes d'art.

Segons em dius aquests dies t'estàs llima que llima versos. A veures si entre-

gues l'original al temps proposat, per tal que el retràs no sigui per culpa teva. De totes maneres potser val més haver-nos de notificar uns quants dies esperant el llibre després de passat el ter dia del més entrant, puix potser hi hauràs afegit alguna cosa nova.

Amb les salutacions afectuoses de la meva família, reb una abraçada del teu devot amic

MARIÀ MANENT

Barcelona – II. nov. 1917

[Data: 18-XII-1917

Lloc: Barcelona

Sobre mecanografiat amb l'adreça Sr. D. Fidel S. Riu i Dalmau, Manresa, Prov. de Barcelona.

Carta manuscrita.

Sr. D. Fidel S. Riu i Dalmau
Manresa

Caríssim:

Vaig rebre amb molta alegria la teva targeta Piramidal, agraint-te de tot cor la teva doble felicitació.

Els Jocs de Figueres van anar molt bé. Llàstima que no et fós concedit algun premi en metal·lic, car allavors penso que hauries vingut. Em va dir l'Isern que lí havia sigut impossible defensar-te quelcom en metàl·lic. Ara el pobre Isern està molt malalt i s'hagut de quedar a la seva terra per veure si logra apedaçar-se de la seva malaltia del pit.

No t'havia parlat abans de la nostra revista «El Camí», car esperava que es concretés definitivament la nostra orientació i la nostra organització econòmica, per tenir fermaça d'èxit. Em sembla que, ajudant Déu anirà bé. Per ara serà mensual i procurarem, además de la part literaria nacional i estrangera, deixar un bon marge per una certa actuació política, posant-nos, en aquest punt a les ordres de la joventut nacionalista de Barcelona i tenint en projecte // per a més endavant, recollir les energies disperses en mantes (=moltes) poblacions de Catalunya. Quan surti el ter nombre –ajud déu, el ter Gener 1918– espero que tindràs l'amabilitat de publicar-ne una nota a «Cenacle». Mercès per endavant.

T'agrairé que em comuniques notícies referents a «Cenacle», car veig que triga molt a sortir el nombre corresponent al mes passat. En Grauges em té

al corrent de la «Revista de Vich», per a la qual vaig entregar una traducció que penso anirà en el pròxim nº. Es veu que comencen la nova època amb molt d'entusiasme.

Jo crec que avui dia Catalunya ja pot tenir unes quantes revistes literàries i culturals que estiguin bé. La llàstima és que el número dels lectors sigui tan reduït. El dia que «La Revista», «Ofrena» //»Cenacle», «El Camí», «Rev. de Vich», «Vida Olotina» i demés publicacions interessants podessim fer i veure llargues tirades, ja podríem Cantar Al·leluia. Em sembla, però, que d'aquí una quantes anys, amb l'obra educativa que va realitzant-se, el mercat intel·lectual de la nostra Pàtria serà molt més extens. Déu ho vulgui.

Veig que t'has convençut de l'espaventable (=espantosa) lentitud dels impressors. Jo, pel meu llibre em trobo entrebancat pel conflicte del paper. Em van fer un paper de fil que no va be i ara a les fabriques no tenen el verjurat que l'impressor voldria. No sé pas quan sortirà. Ananat be les coses em sembla que no serà pas abans de primers de Febrer. Avui dia això de fer imprimir un llibre –com ja hauràs pogut comprobar– resulta més difícil del que sembla.

Espero que m'escriuràs l'estat del teu llibre.

Amb les salutacions afectuoses de la meva família, reb una forta abraçada d'aquest devot amic que no t'oblida.

MARIÀ MANENT

Barcelona- 18-XII-17

[Data: 18-III-1918

Lloc: Barcelona

L'adreça del sobre és Sr. D. Fidel Riu i Dalmau, Manresa, prov. Barcelona.

Carta manuscrita.]

Sr. En Fidel S. Riu i Dalmau

Caríssim:

Suposo que el nostre amic Joan Capdevila devia escriure't, per indicació meva, enterant-te de la malaltia que acabo de passar la qual m'ha privat de contestar abans la teva amable carta de 29 gener pro-passat i de remerciarte pel present del teu «Cant Geòrgic», amb l'efusiva dedicatòria que agraeixo de tot cor, donant-te ara les gràcies més sinceres i cordials.

Fa uns quantes dies que em llevo, trobant-me molt débil encara i avui és el primer dia que he sortit una mica a pendre el sol. Ja pots suposar el greu

que em savia no poder-te escriure per parlar-te de la felïç vinguda al món del teu primogènit, que he llegit i rellegit aquests dies de la convalescència, amb la doble fruïció de la poesia i de l'amistat.

Segons la meua opinió i els comentaris que he sentit dels meus companys que m'han vingut a veure, crec que tindrà molt bona acollida en el món de les lletres. A mi, en conjunt i en detalls, m'ha fet molt bon efecte, ratificant-me en les meves impressions que vaig dir-te després de la lectura que ens feres d'aquell dia benaurat que vaig poder disfrutar de la teua companyia. M'han agradat d'una manera especial el Cant de la meua terra –adveniment– Vultus affabilis– Tuixent– Les cançons volanderes (en aquella del grill hi ha encerts definitius !)- plenitud (on assoleixes una gran pulcritud en la forma)- les gloses (aquella «Jorns del camp plena del dia...» que ja havia llegit al *Cenacle*, al meu entendre té una gran valor de poesia, com aquelles divagacions lluminoses: precises de les dos gloses que la segueixen i encara aquella ultima de «quan el crepuscle fina...» que dins la menuda simplicitat de l'estrofa alada, tanca una gran profunditat de pensament) les cançons d'amor (en especial la «Canço de l'amor i la fruita», que ha agradat molt ab meus companys)- aquells efusius comentaris sobre la teua amada vila de Sallent –mossa pagesa- moment (en els quals dónes la sensació de moviment ab una forta exactitud) la breu picant visió d'«Autumne» i el «Sonet a les peres d'hivern» del qual dic en els comentaris que del teu llibre he escrit per a «El Cami» que és una petita joia d'orfebre pacient i els seus dos últims versos no deixen una sensació de dolça gelada –i encara aquella forta «Oració humana» i aquella petita meravella que m'ha impressionat fortament, que es diu «El pas de la dona bella», en la qual t'assimiles ardidament la sensibilitat de la neu –l'«Home i senyor de si mateixos on descrius un ideal de vida que tantes voltes hem somniat i el «post scriptum», del qual m'han agradat molt els tres versos finals, definitiva proclamació del teu pregón amor a la terra, que ja ens assenyaes vigorosament en el primer «Cant» que encapçala el llibre.-

No vull allargar els meus comentaris perquè hauria de repetir moltes coses que dic en el meu humil article, tremolós assaig que sols la nostra amistat em podia decidir a empendre, puix ja em sabs tu la meua repugnancia a fer articles de crítica per la poca trassa que hi tinc. Perdonam si hi trobes alguna cosa que no t'agradi; pensa però, que són comentaris amarats d'una gran sinceritat. Ja t'enviaré el número de *El Cami* en què es publicarà, el qual sortirà el dia 10 del pròxim mes de març, ajudant Déu.

Vaig deixar llegir el teu llibre al caríssim amic Giral i em va dir que també li havia agradat molt, senyalant-me especialment aquella «Canço d'amor i la fruita» que ja t'he citat i l'«Home i senyor de si mateix».

Et desitjo de tot cor que els crítics sàpiguen interpretar-te bé i que «El Cant Geòrgic» tingui la acullida que, segons el meu criteri, es mereix.

Llàstima que et fessin del llibre un relligament tan defectuós, puix se'n desenganxen una fil·la de fulles! L'inspiració queda bé i penso que és tot el partit que podies treure dels elements amb que l'impremta deu comptar.

Efectivament, per l'amic Armengou vaig enterar-me de'ls de la Biblioteca (di creu que ho vaig lamentar fonament, puix era un afer que m'havia emprès amb un interès especial) i de la defunció del *Cenacle*, que també em disgustà una mica, puix, amb tot i fer-me càrrec de les causes que exigien la seva fi immediata, ja li havia posat afecte i el trobaré a faltar.

Què et sembla de «El Cami»? Espero que quan m'escriguis –i fes-ho aviat– me'n diràs alguna cosa.

Es amb una forta alegria que vaig llegir la notícia de que l'any vinent el tindria a Barcelona i per uns quants anys podrem veure'ns sovint, si Déu ho vol. Creu-me que era una cosa que ho desitjava: l'Armengou ja m'ho havia avençat, però la teva confirmació m'acaba de posar content.

«La Branca» encara va imprimint-se. Fa pocs dies em van portar les primeres proves. M'ho fa en Sallent, de Sabadell i em sembla que quedarà força acurat. Crec que, Deo juvante (=amb l'ajuda de Deu), podré enviar-te'l a primers de març, ja veus també que es tracta d'un retràs que Déu n'hi dóna. No pots queixar-te pas de la beutat (=bellesa) d'aquesta carta. Potser n'he fet un xic massa i tot. De totes maneres si això pot distreure't una mica de les trifulgues militars ja serà una bona obra.

Reb les salutacions de la meva família i una abraçada fraternal del teu devot amic.

MARIÀ MANENT

18-11-1918

[Data: 28- març 1918

Lloc: Barcelona

Carta manuscrita i sense sobre.]

Sr. D. Fidel S. Riu i Dalmau

Manresa

Caríssim:

Vaig rebre oportunament la teva última postal, alegrant-me en gran manera que la meva carta anterior et fos d'alguna consolació en mig de les molesties

de la vida militar, intensificada per la manca de soldats a Manresa. Desitjo que ben aviat et puguis veure lliure del «glorioso uniforme», i sense la pesada obligació dels dies de guardia.

Suposo que hauràs rebut el meu llibre, que vaig enviar-te per correu certificat el dia 16 del corrent. De totes maneres estic una mica intranquil per tot aquest bat-i-bull del servei de comunicacions: ja em diràs si el tens o bé si s'ha perdut.

Espero amb molt interès la teva opinió sobre «La Branca».

Separadament et remeto un exemplar del últim número d'*El Camí* que publica el meu comentari sobre el teu llibre.

Quan m'escriguis diga'm també quin efecte t'ha produït aquell comentari. Saluda al company Armengou de part meua i reb una forta abraçada del teu devot amic.

M. MANENT

Barna- 28 març 1918

[Data: 7- abril 1918

Lloc: Barcelona

Carta manuscrita.

Sr. D. Fidel S. Riu i Dalmau
Manresa

Caríssim:

He rebut la teva carta de 25 març darrer que m'ha dat una forta alegria.

T'agraeixo de tot cor els teus minuciosos comentaris de «La Branca», que he llegit en diverses ocasions i estic completament d'acord amb tu respecte de la fraternitat espiritual que existeix entre nosaltres (semblant, com dius, a la que s'assignà als amics Gassol o Bertrán). Sens dubte és aquesta veritable coincidència d'esperits aquesta fonda germania, ço que dona una tan alta consistència a la nostra amistat.

També comparteixo la teva opinió referent el paper que jugarà en la futura lírica de Catalunya la clàssica forma dels estranys, que porta un segell inconfundible de casa nostra, essent completament allunyada de tota influència forastera. Jo, per la meua banda, penso conrear-la més sovint que no ho he fet fins ara, puix cada vegada va agradant-me més aquesta forma que —com tu dius— pot contenir alhora la ductilitat i la idea severas i acollir amb un èxit assemblant adhuc el joc musical i l'expressió més ferrenya i precisa.

M'entero amb satisfacció de lo dels jocs de Suria que, segons em dius, deuran ser una formidable orgia de premis en metal·lic. Jo ho he fet avinent als companys. Procura que el terme d'admissió sigui llarg, perquè hi puguem tirar sense presses.

Efectivament, vaig quedar molt content del meu impresor que va deixar-me un llibre perfecte. Complant que sols tindria 100 planes, va fer-me un pressupost de 200 pts. (150 exemplars), però com que s'ha augmentat en 50 pàgs. més suposo que em vindrà a costar unes 250 pessetes. Aixó sense comptar les despeses de dibuixant i gravats.

T'agraeixo per endavant que parlis del meu primogènit en el periòdic que cementes i novament et dono les gràcies més cordials i expressives per la tarda carta del 25 de març.

Amb les afectuoses salutacions dels meus, reb una forta abraçada de ton devot amic.

M. MANENT

Barcelona, 7 abril 1918

[Data: 21-V-18

Lloc: Barcelona

Targeta postal manuscrita i sense fotografia. L'adreça que trobem en la part de davant és D. Fidel S. Riu i Dalmau, Manresa, prov. de Barcelona.]

Caríssim amic:

M'han dit que un dia d'aquests vindràs a Barcelona: suposo que tindré el gust d'abraçar-te i de passar força estona amb tu. L'amic Giral d'Arquer t'agrairia que li portessis un parell d'exemplars de l'últim número de «Cenacle». Espero que m'escriuràs aviat, fent-me avinent el dia de la teva arribada. Amb records dels de casa, t'abraça cordialment ton amic.

M. MANENT

Barna -21- V- 18

[Al dors hi ha escrit el següent]: «ja esmolem el bec per Súria».

[Data: 15- juny 1918

Lloc: Barcelona

Sobre amb l'adreça escrita a mà, Sr. D. Fidel S. Riu i Dalmau, Sant Llorenç dels Piteus, per Berga, prov. de Barcelona.

Carta manuscrita.]

Barna- 15 juny 1918
Sr. D. Fidel S. Riu i Dalmau
Sant Llorenç dels Piteus

Caríssim:

He rebut la teva última, agraint-te cordialment el teu comentari ple d'amistat sobre els meus articles de «crítica». Per mi no tenen cap valor de crítica, car són únicament les impressions d'un que no té pas ni de molt lluny la seguretat ni la serenitat que son necessàries a un crític, ans es troba encara en època de trontollament i de fortes vacil·lacions.

Amb el senyor Ruyra hem parlat diferents vegades dels teus poemes i més recentment amb ocasió d'«El Cant Geòrgic». Sempre n'he fet elogis molt estimables, fent notar la seva elegant fortitud i dient amb aquella franquesa tan seva que tu «ets dels que que van bé». Sento no poder // recordar altres expressions concretes, però sempre d'aquestes converses n'he tret l'impressió de que els teus versos li plauen fonament.

He rebut l'altre exemplar del teu llibre que has tingut l'amabilitat d'enviar-me: grans mercès.

Suposo que deviem parlar llargament amb l'amic Perarnau i que devia explicar-te les nostres converses i «recitals» per les vies de Barcelona. Ell va enterar-me de tots els ets i uts dels jocs de Suria. Us estic agraïdíssim per lo de la Flor. Faré un vers expressament, si déu vol, car no tinc material apostat.

Tindria també molt interès en què us fixessiu amb una prosa que hi enviarà l'amic Giral d'Arquer, qui aniria molt bé que podés acompanyar-nos aquell dia de gloria per la nostra confabulació juvenil: oportunament te'n comunicaré el títol.

Si l'enveja fos permesa t'envejaria furiosament per la teva llarga estada en aqueixes muntanyes. Desitjo de tot cor que hi disfrutis força i que et provi ben bé.

No sé el que deu haver pasta amb l'amic Graugés. Fa més de dos mesos que vaig escriure-li, enviant-li «La Branca» i no n'he sabut ni un mot. Espero que quan em contestis me'n diràs quelcom.

No he vist el número de «Joventut» que publica els teus comentaris (protesto del to despectiu amb que els tractes: jo no puc permetre que s'insulti a un dels meus millors amics, qui duu publicades tan substancioses impressions literàries sobre llibres apareguts).

T'agrairé que m'escriguis aviat per estar segur de que la present ha arribat a les teves mans, malgrat del canvi d'adresa.

Amb les salutacions dels meus, reb una forta abraçada del teu invariable amic

MARIÀ MANENT

[Data: 4-juliol 1918

Lloc: Barcelona

Sobre escrit a mà amb l'adreça Sr. D. Fidel Riu i Dalmau, per Berga, Sant Llorenç dels Piteus, prov. Barcelona.

Carta manuscrita.

Sr. D. Fidel S. Riu

St. Llorenç dels Piteus

Caríssim:

Rebuda la teva última de 21 de juny prop-passat, que t'aparesc cordialment. Em faries enfadar que no ancessis a Súria i estic segur que també s'enfadarien els companys. Procura fer un esforç per anar-hi, ja que, sincerament, sense la teva companyia, per a mi forra una festa incompleta. Ja em faig càrrec, però, per tot el que em dius, que de costar un xic deixar, enc que només sigui per un parell de dies totes les beutats i les altres delícies d'aquesta vida que forra gairebé primitiva (casa, pesca, etc.) si cap-al-tard no rebessiu la premsa i la correspondència, que us recorden l'existència del món que hom diu civilitzat.

Veig que t'han premiat amb metàl·lic la teva «Cancó de l'amor eterna». jo també hi tinc –premi [¿?] (=deu ser, Francesc) Vayreda- un vers titulat «Flama i Abril» Penso anar a Vich el dissabte a la tarda, si Déu vol. ja t'explicaré com haurà anat la festa.

Vaig llegir la crítica d'En Plana, i em va agradar. Avui diu és un dels crítics més autoritzats i des del punt de vista de propaganda els seus articles de «La Vanguardia» van molt bé, per ço és un diari llegidíssim.

Ja he enviat a l'amic Perarnau. la meva composició «Pel viaramp la paraula d'amor».

En Giral no hi ha pogut tirar res. (Per nosaltres creu que el problema de la manca de temps, en nostra vida burocràtica constitueix un problema obsessionant).

T'agrairia molt que fessis fixar als companys de jurat en les següents composicions: «La plenitud dels cims», d'En Font i Casas, «Gaudir, Senyor!» d'En Millàs-Raurell i en el llibre inèdit d'En Joan Capdevila titulat: «Llum morada».

Perdona aquesta llibertat i amb records dels de casa reb una forta abraçada del teu invariable amic.

M. MANENT

B. 4. jul. 18

[Data: difícil de llegir, però pel text deu ser aprox. del 20 o 21 de setembre de 1918, ja que ha estat escrita amb paper segellat corresponent a la revista «El Camí», que només s'edità durant el 1918. El sobre inclou amb paper segellat el text, «El Camí» Revista Catalana, Barcelona. I l'adreça a mà: Sr. D. Fidel S. Riu i Dalmau, Manresa, prov. Barcelona.

Carta escrita amb paper segellat, El Camí Revista Catalana, Barcelona (en la part superior esquerra) i Redacció: Mallorca, 170, 2on ra.

És una carta manuscrita.]

Sr. D. Fidel S. Riu

Caríssim amic:

Fins el tràfec istiuenc, em trobo des d'ahir instal·lat a Barcelona amb la meva família, on em tens novament a la teva disposició.

Vaig rebre la teva carta de darrers del passat, alegrant-me molt que, tant tu com l'amic Armengou, estéssiu contents dels premis de «La Alianza». ja pots comptar com n'ha sapigut greu no haver-vos pogut veure els dies dies dels jocs, però em fou impossible assistir-hi, malgrat el meu desig.

Quedo escandalitzat del que em dius referent a la «Cancó de la lluna minvant», que jo creia encara verge de premi. En Carner i alguns altres han fer, efectivament, un bell afer aquesta temporada: les exageracions metal·liques que han pres un aire apoteòsic han de dur, si seguim per aquest camí, a un pròxim acabament d'aquesta vinya floralasca.

No passis ànsia per les meves 100 pes. de Súria, que vaig cobrar el mateix dia de la festa. Amb tot, crec que n'hi ha alguns que encara han de cobrar i treuen foc pels queixals. Al menys me n'havia parlat algú en aquest sentit fa unes setmanes.

T'incloc un retall amb les crítiques d'en Folguera sobre els nostres llibres. Afortunadament em sembla que aniran disminuint a Catalunya els crítics no professionals: ens haurem de convencer, com dius tu, que amb aquests ja n'hi ha prou i, sortosament en tenim 4 o 5 que van bé.

Amb records a l'Armengou i salut dels de casa, t'abraça ton devot amic.

M. MANENT

[Data: 28- Juny- 1919

Lloc: Barcelona

Carta escrita amb paper segellat particular, en la qual consta l'adreça de Manent, que és la següent: Barcelona, Bailen 95 i 97.

Carta manuscrita.]

Sr. D. Fidel S. Riu i Dalmau
Manresa

Caríssim:

No estranyis el meu llarg silenci. En escriure't volia fer-ho enviant-te la meva traducció de Keats, la publicació de la qual s'ha anat ajornant per la meva feina, per les vagues, etc. A la fi, va ser-me entregat ahir el llibre esmentat, que em plau enviar-te separatament.

Esperava que, tal com m'havies anunciat, aquest any et tindriem a Barcelona per als teus estudis. Ja pots comptar com m'hauria estat plaent la teva sovintejada companyia i aquelles converses que ara només podem tenir molt de tard en tard.

I «La Veu Subtil» eixirà aviat? Diga'm-en quelcom quan escriguis i posa'm al corrent de les teves tasques.

No vull acabar sense agrair-te la teva crítica de «Joventut» parlant del meu llibre, que em complagué sincerament.

Esperant llegir-te ben aviat. T'abraço ton amic invariable.

M. MANENT

28.VI.19

[Data: 7-VII-1919

Lloc: Barcelona

Carta manuscrita amb paper segellat particular que porta l'adreça de Marià Manent: Barcelona, Bailen, 95 i 97.]

Sr. D. Fidel S. Riu i Dalmau
Manresa

Caríssim:

He llegit amb joia la teva carta. Et regracio de tot cor les coses gentils que dius de la meva traducció de Keats.

No cal dir com em plaurà llegir a «Joventut» els teus comentaris –que han d'esser, naturalment, breus, per la raó que tu exposes– i veure-hi publicats uns sonets. Els que tu em senyales són, realment, dels millors, entre els que he traduït, del gran líric. El darrer, sobretot, trobo que té una ardència i una puresa de poesia admirables. Et recoman, també que et fixis en el que parla de la mar.

Molta alegria m'han donat les noves que em comuniqués respecte a les teves tasques. Ja desitjo tenir a les mans «La Veu subtil»- i faig vots perquè sigui

ben aviat, amb la cooperació d'uns quants Jocs Florals plutocràtics. No t'oblidis d'enviar-me també, aixís que es publiqui, la traducció de l'estudi sobre els literats catòlics francesos, tema al qual he dedicat una atenció preferent durant aquests últims temps i del qual vaig parlar, a primers d'any, en una lectura sobre «Alguns aspectes del Renaixement catòlic en la lírica francesa moderna»- un fragment de la qual es va publicar.

Al fi de la teva carta em dius que esperes saludar-me prompte personalment: no em cal repetir-te que pots venir a casa com si fos la teva, amb tota llibertat. Si vinguessis només per poca estona, vina'm a veure a l'oficina; Em sabria molt greu no poder-te estrényer la ma i parlar amb tu de les nostres coses, després de tan temps.

Novament et faig avinent la meva cordialíssima reconeixença i resto ton devot company i amic.

M. MANENT

Barna 7.VII.19

[Data: 8-Setembre-1919

Lloc: Premià de Dalt

Sobre amb l'adreça, Fidel S. Riu i Dalmau, Manresa, prov. Barcelona.

Escrita amb paper segellar particular, en la qual consta l'adreça de Barcelona (si bé Barcelona està ratllat), Bailen 95 i 97.

Carta manuscrita.]

Premià de Dalt. 8.IX-19

Manresa

Caríssim:

A son temps vaig rebre la teva lletra, que t'agraeix. Si els meus sonets de Keats fossin publicats a «Joventut» et prego que m'en facis arribar un exemplar. Vaig recollir-te les 50 pessetes guanyades per tu als Jocs de Granollers. Les tens a la teva disposició a la sucursal de la Caixa a Manresa, on te les farà efectives el sr Millàn.

No t'escric més perquè estic amb un cert ensopiment mental a causa d'una breu, però intensa, indisposició soferta. Escriume!

Una cordial abraçada del teu devot amic.

M. MANENT

[Data: 10- Octubre 1920

Lloc: Barcelona

Carta escrita amb paper segellat en el qual trobem el següent, Barcelona, Bailén, 95 i 97.

La carta és manuscrita.]

Sr. D. Fidel S. Riu i Dalmau
Manresa

Caríssim amic:

Perdó, abans de tot, pel meu retràs ! Fa un grapat de dies que volia escriure't remerciant-te per «La veu subtil», rebuda amb afectuosíssimes paraules. Mercès!

La teva penetració lírica de les coses arriba a afinar-se en aquest llibre i a brillar, esmolant-se en cada experiència lírica, com un glavi finíssim que arriba fins a les entranyes del teu món interior i del món objectiu que, amb la teva penetració, arbitres. Et diré que quan contes estats psicològics, en els quals es registren sensacions i es susciten problemes de les relacions del teu jo amb les coses sensibles («nocturn urbà», «la paraula o el jo»), o bé quan et commous, mesclant amb els teus dalers i inquietuds la realitat humana que et volta («cant a la tímidesa») em plau molt més la teva poesia que quan et decantes a l'esfera madrigalesca. El «cant a la tímidesa» és magnífic.

De l'altra mena de poemes, em quedo amb «collegiales», «duus una bata de color de rosa, «la dona i el fruit», d'una plasticitat i una precisió verbal admirables.

Escriu-me. Felicitant-te afectuosament, t'abraça el teu fraternal amic.

MARIÀ MANENT

Barcelona

10 oct. 1920

[Data: 19-Novembre 1921

Lloc: Barcelona

Sobre manuscrit amb l'adreça Sr. D. Fidel S. Riu i Dalmau, Manresa.

Carta escrita amb paper segellat particular en el qual consta l'adreça de Manent, Barcelona, Bailen 95 a 97.

La carta és manuscrita.]

Caríssim amic Riu:

Rebuda la teva carta del 2. Estic agraïdíssim a la teva benevolença.

Efectivament: una amistat com la nostra no es pot atenuar per aquestes petites anècdotes del descuit.

Et regracio la gentilesa de seguir-me enviant *L'Om*. Aixís que tingui quelcom per publicar-hi, t'ho enviaré. M'encanta tenir un lloc gentil per dir les coses que (com tu observes) devegades s'escau que hom té ganes de dir i no sap les d'aon. Igualment et regracio el teu interés pel meu llibre *La collita*, etc. Espero llegir els comentaris, si bé penso que l'amistat deurà haver-te enterbolit la lucidesa del teu sentir crític.

També l'afer econòmic dels J.F. (= Jocs Florals) m'ha anat malament: m'ha tocat fer de jurat. Realment, tinc una «prosa ritmada» a Bons Aires.

Pel concurs de contes de *L'Om* podries escriure a l'excel·lent poeta i agudíssim prosador Joan Badia, a Girona, amic meu). Fa uns contes molt fins.

Les excursions per les quals em preguntes han estat: a) Al Pirineu aragonès: Benasque i les estupendes immediacions de la Maladeta i b) a S. Sebastián i Bilbao. Quan ens vegem, ja en parlarem.

L'impremta em va bé, gràcies a Déu. En venir a Barcelona podràs visitar-la.

*no em fora imposible donar-vos una conferencia, si es portés a cap el projecte // de la joventut nacionalista, però hauries d'avisar-me molt abançadament, perquè no sóc orador (ni poc ni molt) i em caldria escriure-la. T'abraça de cor el teu amic.

M. MANENT

19. nov. 1921

[Data: 6- març 1922

Lloc: Barcelona

Sobre amb l'adreça manuscrita Fidel S. Riu i Dalmau, Manresa.

Carta amb paper segellat de la institució Biblioteca Popular «Estel», Petritxol, 8 - Barcelona, Telef.: 5527^a.

Carta mecanografiada.]

Caríssim Riu:

Un grup d'amics hem fundat la Biblioteca Popular «Estel» de la qual ja deus tenir notícia. Per a l'èxit d'aquesta obra a Manresa, m'acullo a la teva amistat. Dues coses m'interessarien: a) Que fessis una intensíssima propaganda personal entre els amics, a fi d'obtenir el major nombre possible de subscripcions; i b) que m'indiquessis persona intel·ligent i apostólica (=la darrera paraula la ha escrit amb tinta vermella i mecanografiada) per a entendre's directament

amb els llibreters en funcions de representant de la Biblioteca de Manresa, fent subscripcions, etc. Aquest, naturalment, tindria un tant per cent sobre la producció.

Ja veus que es tracta d'una empresa més aviat patriòtica que industrial. Els preus són tan mòdics que tot just queda un petit marge, després de sostenir la propaganda indispensable per a la difusió.

Espero molt de la teva acció i del teu consell.

Agraïdíssim per endavant, et saluda el teu devot company que (encara que no t'escrigui sovint) mai no t'oblida.

MARIÀ MANENT

[en lletra manuscrita al final de la carta:]

Demà t'enviaré prospectes, circulars, etc. per a facilitar-te la campanya. Perdona la llibertat que em prenc. Unes notes insistents a la premsa d'aquí foren, em penso, d'eficàcia. Mercès!

[a la carta s'inclou un prospecte de la Biblioteca de 8 fulls, mida petita (imprès) 15 x 11 cm. A la portada hi ha representat al centre un àngel amb ales sostenint un estel; es llegeix a dintre:]

Sota el nom Biblioteca Popular «Estel» es vol publicar en català una col·lecció universal, a preus econòmics per donar a conèixer una selecció de la literatura de tots països i una gran part destinada a autors catalans.

Tindrà representants a totes les ciutats i viles que la difondran. I inclourà antologies de poetes de Catalunya, contemporanis italians, anglesos, rusos, alemanys...

Produccions de J. Ruyra, E. d'Ors, P. Bertrana, P. Corominas, V. Català, C. Soldevila, S. Rusiñol, A. Maseras, etc.

El millor de la novel·la, teatre, historia del pensament universal traduït.

Per a suscriures: Editorial Políglota Petritxol, 8. Llibreria Nacional Catalana, Corts 613. Llibreria Verdaguier, Rambla del Mig 5 o si el subscriptor és de fora Barcelona els representats que la Biblioteca ha establert.

Preu de subscripció.

6 vols. durant un semestre 5 pts.

12 vols. durant un any 10 pts.

Cada vol. d'unes cent pàgines, ben enquadrat, es vendrà als quioscos i llibreries al preu d'una peseta.

El dia 1 de maig [de 1922]

es posarà a la venda el primer volum.

Serà «L'escola dels màrtirs» (=equivocació de l'impremta, és «marits» i no

- «màrtirs») de Moliere traduïda per J.M. de Sagarra.
Obra que s'estrenà al teatre Romea traduïda per Sagarra el dia 23 Gener.
Llista d'alguns volums:
-Nanses: «Viatge al Pol del Nord» trad. Tomàs Garcés.
-Giovanni Verga: «Novel·les» trad. italà J.V. Foix.
-F. Soldevila: «La revolta dels remences»
-Txecof «Novel·les» trad. J. Crexells.
-C. Soldevila «Pamflets».
-«Lletres d'amor» de Jane Welsh i de Thomas Carlyle trad. M. Manent.
-E. d'Ors «Antologia».
-Heine «Viatge al Harz» trad. Jaume Bofill i Ferro.

I apareixeran segudament
una novel·la de Josep Carner
una selecció de l'epistolari de Beethoven
episodis de la Crònica d'en Muntaner
contes de Mark Twain
una antologia de poetes italians
una novel·la de Kellerma
El «Viatge a Egipte» d'Herodot
«Contes de canterbury» de Chancer
«Katia» de Tolstoi
novel·letes de Tomàs Mann
La «Constitució d'Esparta» de Xenofon, etc.

Reb texts de lloança de
Jaume Bofill i Matas
Pompeu Fabra
Ventura Gassol
J. M. López-Picó

El prospecte inclou breus comentaris d'aquests i de
A. Rovira i Virgili
J. Ruyra
Carles Soldevila
amb la finalitat de promocionar les obres.

[Data: 12-març 1922

Lloc: Barcelona

El sobre també és de paper segellat i porta escrit a dalt Biblioteca Popular «Estel»,

Petritxol, 8- Barcelona – Telef.. 5527 A. I a mà l'adreça Prov. de Barcelona, Sr. D. Fidel Riu Dalmau, Manresa (20 cts el segell).

Carta manuscrita escrita amb paper segellat de la institució Biblioteca Popular l'Estel, Petritxol, 8 Barcelona Telef.. 5527 A.]

Sr. D. F. Riu i Dalmau

Caríssim amic:

Estic encantat de la teva diligència exemplaríssima, del noble interès amb que et lances a atendre el desig dels amics. Els teus propòsits de col·laboració a l'obra de la nostra Biblioteca m'obliguen vivament i ultrapassen el que pogués esperar de la teva gran gentilesa.

Avui he escrit al teu amic Torra, contestant una carta que m'envià, tota amarada d'entusiasme netament apostòlic. Has tingut un cop d'ull inefable: aquest era l'home que ens convenia per a la realització de les nostres aspiracions de difusió popular.

Ja et tindrè al corrent de la marxa d'aquesta empresa que has acollit tan generosament.

Agraidíssim (i esperant que m'enviïs versos) t'abraça el teu devot i obligat amic.

M. MANENT

12. III. 1922

[Data: 9-febrer 1927

Lloc: Barcelona

Sobre sense remitent i amb l'adreça, escrita a màquina, Prov. Barcelona. Sr. Fidel S Riu i Dalmau, Cañellas 31-II. Manresa.

Carta mecanografiada. Escrita amb paper segellat (l'adreça particular de M. Manent), Bailen 95 a 97.]

9. II. 1927

Caríssim amic Riu i Dalmau:

Vaig rebre la teva postal, la teva carta i el teu llibre. Que Déu t'ho pagui tot. No cal dir com agraeixo l'interès que et vas pendre per la salut de la meva bona mare (que al Cel sia) i els afectuosos mots de condol que ha tingut la gentilesa d'adreçarme.

El teu llibre em sembla molt interessant, amb aquell perfum tan personal que tenen totes les teves coses. En faré una nota, si Déu vol, que sortirà al

CARME RIU DE MARTÍN

número de març de la Revista de Poesia. En Saltor penso que en parlarà a La Paraula Cristiana.

Una felicitació també per «Ciutat». És un esforç magnífic.

T'abraça el teu obligat amic

MARIÀ MANENT

[Data: 3- Agost 1932

Lloc: Barcelona

Tarjeta postal blanca, sense fotografia i manuscrita. Porta l'adreça nova de Riu, Prov. Barcelona, Sr. Fidel Riu Plaça Gispert, 3, 1er, Manresa (i el segell de 20 cts.).]

Estimat amic:

La teva carta va produir-me una forta alegria. Essent a Barcelona tindrem ocasió de veure'ns més sovint i de reprendre aquelles agradables converses d'altra temps. Encara que no t'hagi escrit gaire, ja saps que t'he recordat sempre amb profunda amistat.

Penso que serà fàcil de trobar en el periodisme un complement de les teves activitats. Et felicito de cor i et desitjo els millors èxits en la nova situació. Els meus respectes a la teva muller. Una forta encaixada del teu devot amic.

MARIÀ MANENT

[Data: 1949

Lloc: Barcelona

Tarjeta de visita amb paper segellat particular que porta el següent: Marià Manent, Craywinckel , 24.

La tarjeta ha estat manuscrita per la banda del nom i l'adreça.]

T'agraixo molt la felicitació i et desitjo tota mena de benediccions en l'any 1950. Espero amb ànsia «Terra daurada».
data 1949.

[Data: 29- maig 1950

Lloc: Barcelona

Sobre mecanografiat. L'adreça és a la cara de davant Sr. D. Fidel Riu, Bailen 110- 3º, 1ª, Barcelona. El remitent consta a darrere i és M. Manent, Craywinckel, 24, Barcelona. Carta mecanografiada.]

Barcelona
Craywinckel, 24
29 maig 1950

Amic Riu:

Estic avergonyit d'haver deixat passar tant de temps –més de tres mesos!– sense agrair-te el present del teu llibre «Terra daurada», tan afectuosament dedicat. Però,

en aquesta vida frenètica que és la d'ara (especialment per als qui tenim una nombrosa família), no em queda temps per a fer visites, contestar cartes, etc. Com que em coneixes de fa molts anys, ja sé que no atribuiràs el meu silenci a falta d'interès per les teves coses.

Et confirmo la impressió que vaig cominicar-te després de llegir l'original dels teus poemes. És un llibre saborós i olorós, un himne a la Terra generosa i nutricia. Són paisatges observats, viscuts; la teva poesia no és mai un eco literari, sinó que brolla d'una amorosa contemplació. És bonic de veure que pots exaltar, amb igual fervor líric, els verns i pollancs de la ruralia i de les frondes de la ciutat. Un dels poemes que m'agrada més del llibre és «Dona i cavall», per la seva factura precisa, impecable. Però, amb ell, en triaria molts d'altres per assaborir lentament, com aquelles fruites que cantes delicadament, i que tenen un gust «que lluu al fons del cor».

Et saluda amb afecte el teu vell amic.

MARIÀ MANENT

[Data:

Lloc: Barcelona

Targeta de visita manuscrita amb paper segellat: Marià Manent, Barcelona (s.g.)
Craywinckel, 24, 2º, 1ª.]

Afectuosos versos !

[Data: 4 - juliol 1966

Lloc: ciutat (=Barcelona)

Carta escrita amb paper segellat, «Barcino Onion Skin» Air Mail.

La carta és del fill Albert Manent i tant aquesta com el sobre han estat mecanografiats. L'adreça del sobre és Sr. Fidel Riu Dalmau, Bailén 110, Ciudad; porta el remitent Manent. Craywinckel, 24.]

CARME RIU DE MARTÍN

4 de juliol 1966
Sr. F. Riu i Dalmau

Benvolgut amic:

M'han encarregat un breu article sobre la vostra obra per a un diccionari de literatura catalana que es publicarà aviat. Per evitar errors o informacions incompletes, us prego de contestar-me els següents punts:

- 1) Any i lloc de naixença.
- 2) Estudis primaris i secundaris.
- 3) Els dos autors estrangers i els dos catalans que us han influït més.
- 4) Llibres publicats: gènere (àdhuc tècnics: medicina, dret, etc.).
- 5) En què us heu guanyat: la vida i en què us la guanyeu.
- 6) Pseudònims emprats i en quina publicació.
- 7) Llibres que heu traduït o que us han traduït (data, llengua, etc.)

Algunes d'aquestes informacions ja les tinc, però em cal comprovar-les totes directament amb l'autor.

Esperant aviat la vostra resposta, us saluda cordialment el vostre amic,

ALBERT MANENT